

310039 ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 8. }
సంపుటము. ౮ }

చెన్నపట్టణము 1921 వ సం॥ జూలై నెల 23 తేది శనివారము
దుర్మతి నామ సంవత్సర ఆషాఢ మాస బహుళ చవితి ర.

No. 95.
సంచిక. ౯౫

దేశీయ పరిశ్రమలను — దేశీయ జీవనమునకు

వృద్ధిచేయ తోడ్పడరా ?

ఈ ఋణమునకు ధన మొనగుడు.

ఇండియా దొరతనము వారు

(1) అయిదేండ్లకు (2) పదేండ్లకు నూటికి ఆఱువంతున వడ్డీగల పత్రముల నమ్మచున్నారు.

(ఈ సొమ్ముకు ఆదాయపు పన్ను లేదు)

ఇపుడు సరికిసరి పుచ్చుకొని

1926-1931 సంవత్సరములలో

మరల సరికిసరి యిచ్చెదరు.

ఈ పత్రములు కొనువారు 1921-1922 సంవత్సరముల యాధికారములను రొక్కమునకు
సమముగా పుచ్చుకోబడును.

నగదు యిచ్చువారికి ఈనెల (జూన్) 20-వ తేదీ మొదలు జూలై నెల 30-వ తేదీ (సహా) ఆఖరువరకును పత్రము లిమ్మబడును.

1921 యాధికారములు అక్టోబరు 29-వ తేదీవరకును తీసికొనబడును.

1922 యాధికారములు సెప్టెంబరు 15-వ తేదీవరకును పుచ్చుకొనబడును.

మీకు చేరువగా నున్న టిపాకచేరిలోను, ట్రెజరీలోను పత్రములు దొరకును.

వాటాల జాబితా

1921-వ సంవత్సరము జూలై నెల 31-వ తారీఖుతో అంత్య మగును

ది మహాలక్ష్మీ వూలన్ ఆండు సిల్క్ మిల్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

The Mahalakshmi Woollen & Silk Mills Company Ltd.

(1917-వ సంవత్సరము మైనూరు కంపెనీల నెం 8 రు చట్టము ననుసరించి రిజిస్టరు చేయబడినది)

మూలధనము రూ 20,00,000

వాటా 1-కి రూ 10 లు చొప్పున 50,000 క్యమ్యులెటీపు ఫీఫరెన్సు వాటాలుగను
వాటా 1-కి రూ 10 లు చొప్పున 1,25,000 సామాన్యపు వాటాలుగను
వాటా 1-కి రూ 10 లు చొప్పున 25,000 డెఫర్డు వాటాలుగను

విభజింపబడియున్నది.

ఈ దిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలెను:

క్యమ్యులెటీపు ఫీఫరెన్సు వాటాకు నూటికి పదిహేనావంతుల చొప్పున రెడ్డియే చెల్లదరు.

(8028)

వాటా లన్నిటికిని దరఖాస్తుతో రూ 2-8-0 లును మంజూరైనప్పుడు రూ 2-8-0 లును తలిమ సొమ్మును
మంజూరైన 8 మాసముల కొకసారి 6 మాసములకు మరయొకసారి రెండుదఫాలుగా చెల్లించవలెను.

దైర్య రులు:

1. వి. మానిక్రమేలు మొదలియారు ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు "ఇన్ మానియా" (ప్రాగ్రాండు, బెంగళూరు ఎట్సు ఆఫీషియో చేర్మెంట్)
2. సెల్ మొరార్జీ గోకుల్ దాసు ఎస్ట్రేయరు, భూస్వాములు, వర్తకులు, మూలజేతా మార్కెట్టు, బొంబాయి.
3. టి. లక్ష్మయ్య కెట్టి ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు, బెంగళూరు.
4. కొప్పరపు ఎస్. సుబ్బయ్య కెట్టి ఎస్ట్రేయరు, నీలిమందు వర్తకులు, ప్రొద్దుటూరు.
5. కె. వి. రాఘవేంద్రయ్య ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు, C/o ది ఇండియన్ జ్యూయలలమార్ట్ బెంగళూరు.
6. కె. ఆర్. జగన్నాథయ్య కెట్టి ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు, C/o మెనర్స్ కె. ఆర్. సుబ్బయ్య కెట్టి బ్రదర్స్, బెంగళూరు.
7. చునిలాల్ భోగిలాల్ దేశాయి ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు, సుల్తాన్ పేట, బెంగళూరు.
8. వి. సుందరమూర్తి ఎస్ట్రేయరు, వర్తకులు, "ఇన్ మానియా" ప్రాగ్రాండు, బెంగళూరు. (ఘనవల్ దైర్యరూ)

మేనేజింగు ఏజెంట్లు

వి. మానిక్రమేలు మొదలియారు ఆండు సన్ "అహమెడ్ బిల్డింగ్స్" బెంగళూరు సిటి.

ప్రచురపరచుటను వాటా దరఖాస్తుపాఠములను కావలయువారు
ది బ్యాంకు ఆఫ్ మైసూరు, దాని బ్రాంచీలు, ది ఏజెన్సీలు, ది
ది మైసూరు ఇండస్ట్రీయల్ బ్యాంకు లిమిటెడ్, బెంగళూరు సిటి
మున్నగు స్థలములకు వ్రాసి రెప్పించుకొనవచ్చును.
ఈ వాటాలకు మూలధనము ధరావత్తుగా నుండును.

కొద్దిగా పెట్టుబడి పెట్టువారికి ఇది మంచి సమయము.

2. వాటాలు కొనువారు వాటా మొత్తమునకు బదులు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యొక్క గాని, మైసూరు ప్రభుత్వమువారి బ్యాండ్లను అప్పటి ధరల చొప్పున చెల్లించవచ్చు.
3. అర్జనరి డిఫవాటాలు వైన మండి దివిడెండ్లు ఇవ్వబడును.
4. కార్యాలయ కట్టడము దాదాపుగా పూర్తిమైనది.
5. మంచినీటి గొంగళు, కాలనలు, తివాసీలు, మొదలగునవి తయారుచేయుటకు కావలసిన యంత్రములు వచ్చినవి. యన్వంతే పూరునందు యంత్రాలయ స్థానము నం దున్నవి. మోహీలు, పట్టుదారము, పట్టుచీరలు, కొట్టకు, వర్తకుల ఉపయోగించు పట్టుగుడ్డలు, వెల్ పెట్టు మొదలగు గుడ్డలు తయారుచేయుటకు కావలసిన యంత్రములు శీఘ్రకాలములో వచ్చి చేరును.
6. 1922-వ సంవత్సరము జనవరి నెల మొదటితేదీ నుండి పనులు ప్రారంభింపబడును

కంపెనీ రిజిస్టర్లు ఆఫీసు: "అహమెడ్ బిల్డింగ్స్" చిక్ పేట, బెంగళూరు.

ఇప్పుడే తెలుపడినది.
ఇప్పుటికే చాల ప్రజలు
ఈ ఖర్చు పడినవి.

తిలక్ గారి జీవితము
సంపూర్ణోపన్యాసములు

త్వరచేయు.
వ్యరాజ్యము
సంపాదించుడు.

(మొరార్జీ) ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని అన్ని కాశీనాథుల వాగ్దేవరావు పంతులుగారు
దీని నెంతయో ప్రశంసించుచు వ్రాసిన కవితలు (ప్రస్తావన కలదు)

ఇందు మత, రాజకీయ, సాంఘిక చరిత్రాదికాది విద్యాది విషయముల గూర్చిన యువన్యాసములు 40 కలవు. చక్కని జీవితచారిత్ర గలదు. కల్పెట్టుటయులలోను, గ్రామ చావల్లోను ప్రజా సమూహమునకు చదివి వినిపించ దగినది. అక్షరజ్ఞానమున్న ప్రతివానికిన్ని విషయము చక్కగ బోధ కడును. 426 పుటల గ్రంథము. ఈ యువన్యాసములను ధరించిన తిలక్ మహానీయుని జీవితసారమే ప్రజలకు తారకము. మునికొండ పత్తనారాయణశాస్త్రి ది.వి గారిచే రసవంతముగ వ్రాయబడినది.

నెల రావరు బైండు రు. 2-0-0, అట్టబైండు 2-4-0. పోస్టేజీ వేలు.

వలయువాడు:- ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, రంబు కెట్టిపేథి మద్రాసు.

"విద్యుచ్ఛక్తి దీపముల పూర్తి సెట్టు"

1½ హె.పి. ఎంజను, డిగ్ వాల్లు, స్విచ్ బోర్డు, ప్రోక్షణ బాబరి, ఇకదది 16 సి. పి దీపములు, వాటికి కావలసిన వైర్లు, స్విచ్లు, క్లెట్లు, కంటలు మున్నగునవి పూర్తిగాగల విద్యుచ్ఛక్తి దీపముల పూర్తి సెట్టు మేము ఇప్పుడే తెప్పించి యున్నాము. సెట్టు గృహమునకును కలెక్షను దీపమునకు తెప్పించుటకు మరేమియు కొన వలక రదు లేదు.

ఒక ప్రత్యేకపు కాటగిలో నహా దీపిని రూ 2750 లకు కాశీనాథుల వాగ్దేవరావు పంతులుగారు. (ప్రస్తుతపు సూరకపు ధర నకుసరిగ్గా ఇది కనిపించు రూ 2750 ల కైనను విక్రయించగలము.

కొన్ని సెట్టు మార్కెటు ఈ కళాకారము విక్రయించుటకు ముద్దగలవు. ఆకాశంకము కలగకుండుటకై తక్షణమే వ్రాసి, తెప్పించుకొనుడు.

3018

ఆంధ్ర ఎంజనీరింగు కంపెనీ కాశీనాథు.

శ్రీ గాంధీ శుద్ధస్వదేశీకాల

(గవర్నరు పేట) గాంధీపేట బెజవాడ.

1. నవయుగారంభము లేక గాంధీ మహాదాయము (నాటకము) రు. 0-8-0
2. సహాయనిరాకరణోద్యమతత్వము 0-4-0
3. ఇంకా అనేక స్వదేశీ పుస్తకములు కలవు. వైపు పుస్తకములకు నూటికి 40 పుస్తకములు కమీషను.
4. రాటముమీద తీయబడిన నూలుతో నేయబడిన అన్ని రకముల స్వదేశీవస్త్రములు మావద్ద దొరకును. అర్జర్లు మంపవలెను. బంధా సూర్యనారాయణ. కూరాడ గోపాలరావు.

"ఇన్ ఫోర్మేట్" లిపిరు జేబుగడియారము

సిక్స్ లైన్ల నెండిడి వాక్యమునది రు. 1-4-0
" రాత్రిము చీకటిలో కనిపించు రేడియంలీపకవాలి రు. 1-0
నెం. 1. 12 " నైట్ చీకటి చీ (శిష్టది) రు. 1-8-0
నెం. 2. 10 " వాక్యమునది రు. 2-0-0
చీకటి భరించు తోలుకట్టాతో నహా ముద్దగల కోట్లగోట్లు వాటి గొలుసులు, హాక్ టెకో పే నాలు దొర కును. క్యాటలాగులకు వ్రాయుడు.
ఎం. ఎచ్. రావు అండునన్ను, 2898 - కాశీనాథు.

స్వామివారి వైద్యమంతయు శుద్ధమత సంబంధమైనదిగానే యున్నది. మొత్తమీద వారి చికిత్సాకట్టుము బహు అమితముగా నున్నది. కనీసము ఒక సంవత్సరమైనను చికిత్సచేయుచుకొని నగాని రోగము కుదురదు. కొన్ని రోగములకు ఎక్కువకాలము చికిత్స కావలసియుండును.

అద్భుత భవిష్యత్ ఫలదర్శిని అను

2868   १९६०, ३७-४५, २८

IN THE SUB-COURT CHITTOOR.
O.S. No. 62 of 1914,
E.P. No. 20 of 1918.

P. Ramarayanam Garu ... .. Defendant

In execution of the decree herein, the villages mentioned in the Schedule hereunder belonging to the Defendant have been ordered to be sold by the Court, on the 25th of July 1921. Intending purchasers are hereby requested to note the same.

SCHEDULE.

1. Arhala Mitta Puttur 2. Arava Kottur
3. Peyalapadu 4. Vurandoor 5. Madhavamala
6. Chundi Khandriga 7. Chinnanji Medu
8. Agraharam 9. Thiruvambanamvari
Khandriga 10. Ramachandrapuram
11. Sivagripalle 12. Balakrishnapuram
13. Vengamambapuram 14. Kalathur 15. Areyi
16. Rayapedu 17. Thoorpukhandriga 18.
Kallavettu 19. Kannapalle 20. Madham
21. Perundesam 22. Pullur 23. Muppalavari
khandriga 24. Chinakkunuparthi 25. Cherovu-
katta khandriga 26. Akkagaripeta 27. Nellu-
palle 28. Kalvakuru 29. Chintapadi
30. Konathaneri 31. Komaligramam 32. Kom-
manigunta, all situated in the Taluq of
Kalahasti, Chittoor District.

M. S. V. Sri Rajah Parthasarathy Appa
Rao Bahadur.

(1725) హానుమా క
బోరక్కు నబ్బు

[illegible]

சுருதி நம்புகிற வாய்ப்புண்டு. அந்த வாய்ப்பை
பூர்த்தி செய்து கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
நான். அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.
அந்த வாய்ப்பைக் கொடுக்க வேண்டுமென்று விரும்புகிறேன்.

లాడము

గుర్తింపు: దుంపాపత్తణులలోని వాడుపుభూమిలమీదని సదాచుస్తుమ, వానికెట్టియోతన గలగిరిందేమంటి లాదామన రయార లేరీసవాః. అమెరికా హ్యూమాన అస్సోసియేషనువారు వెయ్యివార్లను (4 శేయూలు) అనుమతిగా నిచ్చెదమని ప్రకటించుచున్నారు.

మాయూరసింహాశ్రమము

పాపవీరశత్రు ముఖ్యసగరములందరి ను (కర్ణపు మందిర
 మన మయూరసింహాసనమున మన మిచ్చుటకై చూడవచ్చును.
 తిర్తికొనుండి వాడర్చు ఈ సింహాసనమును దొచుకొని
 పాపవీరమునకు తనికొనికెళ్లెడిని అందరిని తెలిసియున్నాము
 గదా! సింహాసనపును 8 కొట్ల దూరము (12 కొట్లదూరా
 యును) వైగా నుదురుని ఈమధ్యనే యొకరున్నాడు (తన
 తండ్రియన్నాడు. ఇట్టి అశ్వద్భు కత్తు కత్తువు! కత్తుల
 మన ఎచ్చుకొని లేచి. పాపవీరురానిరానికొంగ నివయ
 ములలో ముఖ్యములగుచు నీని చర్చించుచున్నాము ఇతంకకత్తు
 రానిల వారిధ్య మిచ్చుచున్నాడు ఈసింహాసనము నలంకరించు
 నట. ఈసింహాసనమునకు వాడలవిన కొట్లొక్కరము దొర
 కుట బహుదూరమును. వీరియందు కత్తునధిపములగు అర్జు
 నపుట గలవు. వీరిని ఎరిచుకొనినను కన్నుల మందువుగ
 నుండును. సింహాసనమునకు అలంకరింపబడిన బంగారపు తమిల
 యొక్కయు, బ్రహ్మ ధూర్జయల యొక్కయు ఘరి ఇంటియని
 చెప్పుట కవధిరమును.

గోతులను | తవ్వాయం | తము

[illegible]

గతునింపుడు !   గొప్పబాధలు !!   పెనుబాధలు !!!

(వీటి కృపామానము అత్యంతము.)

గాను గోండు

గానం కమ్మిలు కంఠారానమ్మ
 వైకావేరు (పింగాణి) సామాను
 ముప్పా, మార్పులు, దంతము సామాను
 ముప్పా కనిపింపించి ఎడల అర్థం
 పునఃగా క్రొత్తకానకత తిరిగి ౧౦
 పిండి పుకయోగించవచ్చును.

1-1 00. 1-0-0.

రీ అక్షరాల చిహ్నము సంస్కృతానికి సూచినివ్వేటా కంటబడును.

శ్రీమద్భక్త చరణము.

వ. జె. యం. హైదరాబాద్ బదర్.

శక్తిను దిద్దివీక్షించుచున్నది మెక్సికో - పీఠి మదరాసు.

ole Agents:—JOHNSON Bros,
43, Balder Street, MADRAS.

ఉండు రోదచికిత్సయాక్క అద్భుతము

గడచిన 20 సంవత్సరములనుండి బలహీనముచే బహు శాధపడుచున్నాను. అనేకమైన పేటంటు అవుషధములను వాడితిని, మిక్కిలి సుప్రసిద్ధులైన హిందూ, పాశ్చాత్య వైద్యశిఖామణుల సలహా ప్రకారము నడచుకొంటిని, ఆస్పత్రులలోనే యుండి అనేకతడవలు అవుషధము పుచ్చుకొంటిని. ఈ రీతిగా నాయుదరమును ఆయుర్వేద, యూనాని, అంగ్లమున్నగురకముల మూలికలుగల ఊగ్రాణముగా మార్చితిని. అయినను నేను తిమ్మరు, దేహమందు అంతటను సూచితో గ్రుచ్చినట్లు పోట్లు, కనుపులందు తీక్ష్ణమైనశాధ, వాపు, మైకము, పక్షవాయువు వచ్చునట్టి చిహ్నములు మున్నగువ్యాధుల సమ్మేళనముచే శాధపడుచుంటిని.

ప్రస్తుతము చెన్నపురి, టంకశాల వీధి,
నం 251 య గల గృహమునందు
ఉదయశ్రీనివాస జిల్లా, కృష్ణాపురనివాసియగు, పండిత
స్వామి శ్రీనివాస అయ్యంగారు వారిచే కుదుర్చు
బడుచున్న ఆశ్చర్యమైన చిత్రపులను గుఱించి విని
నందున వారియొద్దకు వెళ్లి వారి సలహానడిగితిని.
వాని తనుసహజ నైపుణ్యముతో రోగమును వరి
క్షించి నేనుపోగొట్టుకొనిన బలమును, ప్రాణా
ధారమైన వీర్యమును అటుమానములలోగా పునః
నాకు కలుగనట్లును, మునుపటిమాదిరిగానే అరో
గ్యవంతునిగా జేయుటకు పూచీపడిరి.

ఆ ప్రకారముగానే నేను వారి చికిత్సలో నుంటిని అశ్చర్యమగునట్లు కనుపులందుండిన షిష్ట మైన నొప్పి, అపు మున్నగునవి బహుస్వల్పకాలములోనే అదృశ్యమాయెను. సంపూర్ణమైన అరోగ్యము పొందగలందులకై నేను వారిచికిత్సలోనే యింకను యుంటున్నాను. అనేక మతప్రచారకులు, వైద్యశాస్త్రజ్ఞులు మున్నగు నాస్మేహ బృందమంతయు నా అరోగ్యాభివృద్ధిని గుఱించి అతిశ్రద్ధతో కనిపెట్టియున్నారు.

కుషము, క్షయము, మొదలగు కుదురని పురాణవ్యాధులను ఈ పండితులవారు బాగు చేయుటను నేనుస్వయముగ చూచితిని.

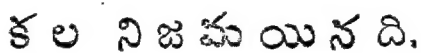
వారు వ్యాధిగ్రస్తుల కిచ్చునట్టి అమూల్యమైన ఔషధములవలననే గాక, దర్శనీయ మగు వారి మూర్తియును, సోదరప్రేమతో వారు చేయు విశిష్టయును, ఔషధముకంటె నెక్కువగా వ్యాధివిమోచకులుగాను సాధనములుగానును.

ఈ పండితులవారు కొద్దికాలమువరకు మాత్రమే చెన్నపురియందుండునట్లు తెలియుచున్నది. అంతలోగా వారి సహాయమును పొందగోరువ్యాధిగ్రస్తులు అతిత్వరితముగా వారియొద్దకువెళ్లి వారి చికిత్సాభాగ్యమును బడయుటకై సేనుచికిత్స పొరంబించిన వెంటనే ఇట్లు వారాప్రతికలకు వాయుటకు ముఖ్యకారణము.

రోగిని పరీక్షించుటకు మొట్టమొదట యీ
లను పుచ్చుకొనవలయు. నదయవైకము, చికిత్స
మిత్రమై వారుపుచ్చుకొను ఏకమొత్తమునందు
కాలభాగము ఎవరియహిమచే వారు ఇట్టి అత్య
పుష్టమైన చికిత్సలు చేయగలిగినది చెప్పెదరో
ట్టి వారి యిష్టదేవతయగు సుబ్రహ్మణ్యేశ్వర
స్వామివారి పూజార్థమై వినియోగించబడును.

5. రంగనాథంశెట్టి అండు బ్రహ్మ, మహరాష్

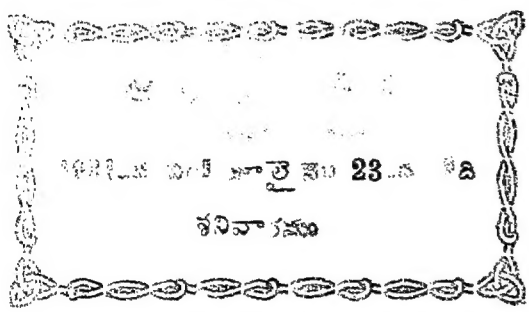
(హిందీపంచి ష్రుతికా సాజన్యము)

ఈ పద్యముందు శౌంభరమునకు గలిసిగండు అట్లే చేతు నంతో
 పించుచున్నాడు. గుంజములజేతు నెప్పుడొదిగవారు చూత్రమే
 ముంజున రాకలముల నది లోడునున్నాడు. దిగ్విక్రమాచార్యుడు
 గూర్చును, వెలలము లోలును గూర్చును, మిలూ నొకరు
 నచ్చుడిగిలి. తెచ్చుడి, మహాగూర్చుచాలిగారుల మఱియు నా
 మఱియు మనమ్యుల నేనెలు-మృతినొంకెన బాకయొక్కమున,
 వెలలమునన నాకయొక్కమున - స్థాపముల గూర్చుమించుచా
 కిరుల లోలులు గలదు. పీరును కిరుల పొందిన, వెలలము
 కురుల యలత్సానముతో నీ కురిల బూతులొడువారు గలదు.
 అప్పుడు క్రమశ్రమముచూడు పీరి గుండ్లతో కాల్చి రక్తక్రమ
 క్కా మొనకుకు తక్కు గత్యంతరములేదు. ధాత్యాదుల అభిమాను
 సగరములలో నేమి జరిగెను? మూల భాత్యాదుల రాష్ట్ర
 దుష్టియుండవచ్చును. రాష్ట్రదన్వినకరణాదు కుమారు (వేల్పు
 బడినది. క్రమశ్రమమునాది, కంట్టాక్షరముల గుంబోరుల మధ్య
 క్రమబద్ధ విమర్శను తో నేవంటి యుద్ధదశములు గలగును.
 సెప్టంబరును దురాజములను మూసివేసిన దిగ్విక్రమ మరదలు
 గాక తక్కుడు. — బొంబాయి క్రాంతిలు.

పంచవత్సరాదినంచిత

పంపుచున్నాము

దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	1	0	0
పోస్టేజి, రిజిస్టరు కర్చులు	0	7	0
దినపత్రిక సంవత్సర తక్కువచందాదారులకును, వారపత్రిక చందాదారులకును	1	4	0
పోస్టేజి, రిజిస్టరు కర్చులు	0	7	0
ఇదిగాక వి. పి. మణియాద్దరకర్చులు 0-2-0 లు పోస్టువారే వసూలు చేసుకొనెదము.			
చందాదారులుకాని ఇతరులకు	2	0	0
ఇవిజవాలో పోస్టాఫీసువారు మాకు యిచ్చుచుండిన తక్కువ, పోస్టేజి కేట్లు నీసారి యివ్వకపోయినందున చందాదారులు యింత పోస్టేజి కేట్లు భరించకలసినట్లు.			
మ.రా: గంచికలు అక్కురలేనివారు ముందుగా మాకు తెలిపినయెడల వారికి సంచికలు పంపుట నాపిన మాకు పోస్టేజి దండుగ తగులదు.			

జాతీయ సభోపసంఘము

పంచవత్సరయందు మహా సంధిసమయము సంప్రాప్తమైనది. పశుబలాధారమున మహా సామ్రాజ్యములను స్థాపించి రక్షించడలచిన జాతులు పశుబలాధారముననే వినాశము నొందినవి. మహా సంగ్రామమునకు మూలమైన ఆఫ్రికాయా నామరూపములు లేకను నశించినది. యూరపురాజ్యము లే పశుబల సాధనమునను పరదేశాక్రమణమును జేసికొని భోగభాగ్యముల ననుభవించినవో ఆ పశుబల సాధనముననే ఆత్మవివాశమును జేసికొనినవి. జేసికొనుచున్నవి. పరులను పీడించి వంచించి పొందెడి భాగ్యభోగ్యములు మహా విషమువలె నాత్మ వినాశమును జేయుచున్నవి. తిలోత్తమ నెపమున సుందోప సుందులు నాశనమును బొందిన విధమునను మానవు లన్యోన్య వినాశమునకు వారి బుద్ధిబల సంపదలను వినియోగించుచు చెడి పోవుచున్నారు. సంగ్రామమునందు విషమదశయందు ధిర్మ వైరాగ్యములను బోధించిన రాజ్యము లిప్పుడు తిరిగి రాజ్యలోభమునకు బూనుకొనుచు విలయమును గలుగ జేయుచున్నవి. జాతీయములు, సామ్రాజ్యమంత్రిసభలు, ఆయుధభరణ నియమ సభలు మహారాజ్యముల లాభసంరక్షణమున కేర్పడుచున్నవి గాని మానవ ధర్మసంరక్షణమున కేర్పడుట లేదు. జాతీయమితి సమావేశములు సామ్రాజ్య మంత్రిసభా ప్రతిపాదనములు పరాధీన జాతుల పాశబంధములను విగడియబట్ట కేర్పడినవి గాని తెగగొట్టుట కేర్పడలేదు. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు సామ్రాజ్యమంత్రి సభయందు గూర్చుండుటవలనను భారత జాతీయ బంధకములు శిథిలములు గాల్గారు. లాయరు బార్నిగారు జనరలు ప్లూమ్చెడ్డుగారు ధర్మోపదేశములను జేసి భారతీయులను ప్రశంసించిరి. స్వదేశమునందును పరదేశములందును భారతీయుల స్థితిమాత్రము యథాప్రకారముగ నున్నది. యూర్పు ఆఫ్రికా దక్షిణాఫ్రికామందు భారతీయుల స్థితి దివంగతము దుర్భరముగ నున్నది. స్వదేశమునందు రీడింగుప్రభువు

ధర్మబలాధారమును సమత్వమును బోధించుచున్న సాలక వర్గము నిర్బంధవర్గమును గురించుచున్నారు. భారత జాతీయదైన్యమును వ్యక్తముచేసిన అమృతసరపు దురంతములకు ప్రతిక్రియ గలుగలేదు. దురంతకారకులు సుఖ సౌరవముల ననుభవించుచు వేతనములను బడయుచున్నారు. కన్నాటు ప్రభువు రీడింగు ప్రభువు గతమును మరచి ఆంగ్లేయులు భారతీయులు కలిసి పని జేయవలయునని కోరిరి. గతమును మఱచుటకు ప్రతికారములను, కలిసి పని జేయుటకు సాధనములను మాత్రము కల్పించియుండలేదు. ఖలాఫతుసను స్వమహమ్మదీయుల కనుకూలముగ నిర్ణయము గాల్గెను. భారత జాతీయస్థితి కవసరమైన స్వరాజ్య సమస్యకు కదిలిక పుట్టలేదు. సంస్కరణములు భారత జాతీయస్థితికి గల ప్రతిబంధకములను దొలగించలేదని విశేషముగ నున్నది. ఈ విషయ పరిస్థితులందు బొంబయియందుగూడనున్న కాంగ్రెసుకమిటీ నిర్వహించవలసి భారమధికముగ నున్నది. అధికమేకాక ససామాన్యమని చెప్పవచ్చును.

బొంబాయియందుగూడనున్న కాంగ్రెసు కమిటీ నాగపురవిధానము ననుసరించి యేర్పడిన యువసంఘమునకు ప్రథమసమావేశము. ఈ యువసంఘము పూర్వపుసంఘములవలె కేసలము విద్యావంతుల సంఘముగాదు. విజయవాడయందవలంబించిన విభానమును నిర్వహించుటకు బాటుపడిన కార్యశూరుల సంఘముగ నున్నది. ఈ మూడుమాసములందును నిర్భయముగను నిర్బంధములకు జంకకను బాటుపడిన దేశభక్తులించెందరొ గలరు. స్త్రీలు పంచములు బ్రాహ్మణేశ్వరులు మహమ్మదీయులు ప్రతినిధులుగనున్నారు. దేశ సేవయందు జీవితమునుగడిపిన ప్రాతవారు కొందరున్నను నవజీవనభరితులైన యువజనులు విశేషముగ గలరు. ఈ క్రొత్తకాంగ్రెసు కమిటీ సమావేశమునందు ముఖ్యమైనవిషయములు చర్చకు రాగలవు. విజయవాడ విభానము జయప్రదమైనది. కోటిరూప్యములు చేరినవి. రాటములు తిరుగుచున్నవి. సభ్యులు చేరియున్నారు. ప్రభుత్వమునందు పంచాబుఖలాఫతు స్వరాజ్యసమస్యలకు కదిలిక గలిగినటులు కనుపించుచు. విజయవాడ విభానపూరణము వలన భావమునందు స్వరాజ్యమును నొడకూర్చినను అర్థమునందు ప్రజలకు స్వరాజ్యానుభవము గలుగలేదు. ప్రజలకు స్వరాజ్యానుభవము గలుగుటకు దేశమువెంటనే యవలంబించవలసిన సాధనమును బొంబయిసభ నిర్ణయించవలసి యున్నది. గాంధీ మహాత్ముడు వెంటనే విదేశ వస్త్రములను బహిష్కరించుట యును స్వదేశ వస్త్రములను నిర్మించుటయును స్వరాజ్య సాధనములకు నవలంబించవలయునని కోరుచున్నాడు. కొందఱు సాత్విక నిరోధమార్గమును Civil disobedience నవలంబించవలయునని కోరుచున్నారు. ఈ సాధనములందు సాధ్యాసాధ్యములను నిర్ణయింప వలసిన భారము గలదు. తిలకు స్వరాజ్య నిధిని స్వరాజ్య సంపాదనమునకు వినియోగించవలసిన విధానమును గురించి వాద ప్రతివాదములు రాగలవు. ఆఫ్రికాయభేదము లున్నను స్వరాజ్యనిధిని స్వరాజ్యసంపాదనమునకు బీజమైన స్వదేశవస్త్ర నిర్మాణమునకు వినియోగించుట యుచితముగ నుండును. చింతామణి కేల్కారు గారు సూచించిన న్యాయస్థానముల సమన్వయ రాగలదు. అన్ని సమస్యలకును చార్జన్మరసితమైన యసహాయోద్యమము మూల బీజముగ నున్నది.

పాశ్చాత్యరాజ్యములు పశుబలాధారమునను సాధింపజాలని సమస్యను భారతభూమి

ధర్మబలాధారమునను సాధింపను సమకట్టినది. ధర్మాధర్మముల సంరంభమునందు ధర్మాధర్మములకు సాహచర్యము సాధ్యముగాదు. సాహచర్యము గలిగినను నది కృత్రిమ సాహచర్యముగాని సత్యసాహచర్యముగాదు. ముప్పది, కోట్ల ప్రజ లాత్మబలమును గోల్పోయి కృత్రిమదశయందు. చిరకాలము నిలువజాలదు. ప్రజలయందు పశుబల విశ్వాసమును బోగొట్టి ధర్మబల విశ్వాసమును గలుగజేయుటకు గాంధీమహాత్ముడ సహాయోద్యమవీక్షను నుపదేశించి స్వరాజ్య యజ్ఞమును నడుపుచున్నాడు. పంచాబు హత్యలు ఖలాఫతు నిష్టయములు నిర్బంధవిధానములు గలుగజేసిన క్రొకోపనదశయందు ప్రజలసహాయోద్యమనవలంబించకుండిన మహాపక్షి భము దేశమునందు గలిగియుండును. దేశమునందు మహాసంక్షోభమున్నను బొంబులు హత్యలు పోయినవి. శౌర్యాత్ములైన మాపిళాలు సయితము శాంతినిబూని యున్నారు. విజయమునకు త్యాగమువలె చార్జన్మము సాధనముగాదని భారతీయులు విజయభేరిని మ్రోగించుచున్నారు. శిక్షితు లానందముతో కారాగృహములకు బోవుచున్నారు. నాయకులు శిక్షితులకు స్వస్తివాచకములను జెప్పుచున్నారు. కారాగృహవాసము నిత్యోత్సవముగ బరిణమించినది. శిక్షలు నిత్యోత్సవములు స్వస్తివాచకములు స్వరాజ్యకర్తానుష్ఠానములు ప్రజాహృదయమునందు బ్రత్యక్షమైన స్వరాజ్యమహిమను వ్యక్తము చేయుచున్నవి. అంతరంగమునందు గోచరంబగుచున్న స్వరాజ్య ప్రభావమును బాహ్యసాధనములందు బ్రత్యక్షము చేయుటకు ప్రజలు పరమోత్సాహమును జూపుచున్నారు. మాతృదేశ దాస్యవిమోచనమును జేయుటకు సంపూర్ణ త్యాగమును జూపుటకు భారతపుత్రులు సిద్ధముగ నున్నారు. ప్రజలు జాతీయ మహాసభ నిర్ణయించగల భావికార్యవిధానమును గనుగొనుటకు పరితపించుచున్నారు. బొంబయియందు 23 వ తేదిని గూడగల క్రొత్తజాతీయ మహాసభోపసంఘము క్లిష్టమైన సమస్యలను నిర్ణయించి ప్రజాహృదయమునందు గల స్వరాజ్యానుతాపమును వెంటనే స్వరాజ్యానుభవమునకు దెచ్చుటకు సాధనములను నిర్ణయించునని నమ్ముచున్నాము.

మహానిసిపాలిటీలు-గాంధీసన్న్యాసములు

అసహాయోద్యమమునకును స్థానిక స్వపరిపాలన సంస్థాపనలకును గలసంబంధ మెటులున్నను శ్రీరంగమునందు స్థానికపరిపాలనాంగ మంత్రి గాంధీ మహాత్మునకు సన్న్యాసపత్రమును సమర్పించుట విషయమై తెలిపినభావము లనుచితములుగ నున్నవి. గాంధీమహాత్మున కెన్నియో మ్యునిసిపాలిటీలు సన్న్యాసపత్రములను సమర్పించినవి. శ్రీరంగము మ్యునిసిపాలిటీ సమర్పించుటకు నిశ్చయించినది. "మ్యునిసిపలు సంఘము సన్న్యాసపత్ర సమర్పణమును మాననంతవరకును ప్రభుత్వము ద్రవ్యసహాయమును జేయదు" అని మంత్రిగారు చెప్పిరి. పాపము మంత్రిగారు ప్రజలసమ్ముతుల మనుభవించు చున్నారనియును ప్రజలగు వారిసమ్ముతుల ధర్మముచేయుట లేదనియును గ్రహింపజాలక బోయిరి. ప్రజలు చెల్లించిన సొమ్మును ప్రజల వ్యయమున కిచ్చుకుండుటకు మంత్రుల కేమి యధికారముగలదో తెలియకున్నది. మంత్రులు వారి కోపతాపముల ననుసరించి లిచ్చు గాండ్రువలె ప్రజాసంఘములకు నిరసించుట యెంతన్యాయమో యుక్తమో శాసనసభ నిర్ణయించును.

యించవలసి యున్నది. ఆంగ్లహృదయము నావ రించిన యధికారాభిమానము మంత్రుల హృదయ ముల నావరించుచున్నపుడు సంస్కరణముల కట్టను ప్రజలు బాహ్యసహాయమును జూపుటయును అసహాయోద్యమముపట్ల నిశ్చింతభావమును జూపుటయును సహజము శ్రీరంగము ప్రజలేమి చేయుదురో చూడవలసియున్నది. గాంధీ మహాత్ముని సన్మానపత్రము మాత్రము విడువజాలరు.

భద్రాచలము: దౌర్జన్యములు

భద్రాచలము దౌర్జన్యములను సమర్థించుచు ప్రచురణ శాఖ యొక ప్రకటనను ప్రకటించినది. “ప్రజలు రథమున కెటులును పరుండినపుడు వారిని నావలదొయట కపసరమైన బలముమాత్రమే వినియోగించబడినది” అని వ్రాయబడినది. పంజాబునందు చాండూరునందు ధార్వాడయందు అవసరమైన బలమును పయోగించబడినది అధికారులు చెప్పుచున్నారు. అవసరావసరములను నిర్ణయించునట్టి బలమును వాడువా రైనపుడు అవసరమును గురించిన చర్చయె యసంబద్ధము. అధికారులు కనుబలమునకు బడులు ధర్మబలమును నేల వినియోగించరాదు? ఆంధ్రరాష్ట్రీయ సంఘము నియమించిన విచారణ సంఘము వెంటనే విచారణను జరిపి నివేదికమును ప్రచురించుటకు గలయవసరమును ప్రచురణశాఖ ప్రచురణము తెలుపుచున్నది.

రాజద్రోహ సభాకానము.

లాహారుపేటపురు అత్యుత్తరము జలంధరుజిల్లాలయం దిటీవల యులునందు బెట్టబడిన రాజద్రోహ సభాకాన ప్రచార మునసహరింపబడుట సంతసము. శాసన ప్రచారమువలన నసంతృప్తిగాకను వేరేమి ప్రయోజనమును గలిగినటులు చూడదు. లాహారునం దుత్సవములను భజనలను లైసెన్సులు లేనిది నమకగూడదని పోలీసునూపరింటెండెంటు శ్రీకారపత్రమును కాంగ్రెసుసభ్యుల కంపి నాడు. ఓకనిర్బంధము పోయిన రెండవ నిర్బంధము సిద్ధముగ నుండును. కొట్టప్రజల నిట్టి నిర్బంధములు ప్రబోధము గలిగినపుడు బంధించి జాలవని పాలకులు గ్రహించజాలకపోవుట విచిత్రముగ నున్నది.

ఇంగ్లాండు: మద్యపానము

ఇంగ్లాండునందు 1920 సంవత్సరమునందు మద్యవిక్రయమునకు 1,05,630 లైసెన్సు పొందిన స్థలములు గలవు. క్లబ్బులు 8994 గలవు. క్లబ్బుల సంఖ్య 900 పెచ్చినది. స్థలముల సంఖ్య 952 తగ్గవచ్చును. గతసంవత్సరమునందు మద్యపానపు నేరములకు 95,763 కిక్కించబడిరి. నేరముల సంఖ్య సంవత్సరమునందు రెట్టింపు పెరిగినది. దుకాణముల సంఖ్య తగినను క్లబ్బుల సంఖ్య పెరుగుచున్నది. బ్రిటీషు ప్రభుత్వము సాహస ధైర్యములను బూని మద్యనిషేధమును నవలంబించి జాలకుండుట విచారకరము.

అయిర్లాండు: స్వరాజ్యము

ఆంగ్లమంత్రి వర్గమునకును డి. వెలెరాకును తిరిగి సంప్రతింపు జరిగినది. లాయిడు బార్జిగారు శ్రీజార్జిరాజేంద్రునకు సంప్రతింపుల ఫలమును దెలిపిరి. శ్రీజార్జిరాజేంద్రుని శాంతి సంకల్పములు సఫల మగుగాత!

ముద్రాలయ శాసనము

మే మిదివరకు సూచించినటులు సంపాదకుల నామములను ప్రచురించుట యనుచితమనియును నిరుపయోగమనియును పత్రికలన్నియును వ్రాయుచున్నవి. పాలకవర్గ మీ యవసరమైన నిబంధనను తీసివేయుట ధర్మము

మహాలక్ష్మీ పురము నిల్వ మిల్లు కంపెనీ

దీనినిగూర్చిన ప్రకటనమును వేటాకాచో చూడగలరు. మైసూరు సంస్థానమున పలుకుబడి గలవారు కొందరు దీనిని ప్రారంభించిరి. డైరెక్టరులలో కలుపుకొట్టి కృష్ణులలో చాల ననుభవము కలవానియు ఈ యద్యమము జయప్రదముగా నెరవేరుననియు ఎల్లరికిని విశేషము కాగలదు. ఇట్టి యంత్రశాలను బెంగళూరులో నేర్పరుచుటకు మంచి యవకాశము గలదు. ఉత్తరహిందూస్థానములో నిట్టి యంత్రశాలలకు చాల లాభము వచ్చునది గాన నిచట గూడ రాగలదని వారు ఆశించుచున్నారు. పని చురుకుగా జరుగుచున్నది. 1922 జనవరి 1వ తేదీ నాటికి పని ప్రారంభము కాగలదు. ప్రతి ప్రమైన రెగ్యులరు బ్లాంకెట్టును తయారుచేయు యంత్రము లిదివరకే వచ్చినవి. దా రీ వాలు క్వాన్సురు యంత్రశాలలలో నివాటికి తీసిపోని శాలువలును లోహాలును కట్టుచీరలును కట్టుకొటు వట్టుగడ్డలు మున్నగువాటినికూడ నేయించెదరు. ఫలము యస్సంబంధపురం రైలుస్టేషనుకు రెండు ఫర్లాంగులలో నున్నది. నీరు సమృద్ధిగా గల చెరువును పాతాళగంగయును కలవు. కావలసిన విద్యుచ్ఛక్తి నిచ్చునట్లు మైసూరు దొరతనమువారిలో ఏర్పాటు జరిగినది. వాటాలు ఆర్డినరీ-ప్రిఫరెన్సు-డిఫర్డు అని మూడురకములు. దేనికైనను డిల 10 రూపాయిలే. ఇది అందరికిని సమపాయము. దరఖాస్తుతో 2-3-0 అలాటుమెంటుకాగానే 2-8-0 యయ్యవలెను. అలాటుమెంటు కి నెలలకు 2-8-0, ఆరు నెలలకు 2-8-0 ఫంక్షనలెను. నగదుకుబడులు మైసూరు ఇండియా దొరతనముల ఋణపత్రములను కంపెనీవారు పుచ్చుకొందురు. ప్రిఫరెన్సు వాటాలకు 10 క 10 వంతున వడ్డీయిచ్చెదరు. ఇట్లెవరును పూచీకడలేదు. అనేకకంపెనీలు బయలుదేరినవిగాని వాటికిని త్వరలో సాగునట్లు లేదు. కొన్నిటికి సామాను లింకను రావలెను. అట్టివానిలో పలువురు వాటా లిదివరకే కొనియుందురు ఇది అట్టిదిగాదు సామానులన్నియును వచ్చినవి. ఇంట్లు తయారగుచున్నవి. గావ లాభముకొరకు నిరీక్షించ వక్కరలేదు. 1922 వ సంవత్సరము ముగియులోవలనే వాటాదారులకు మంచిలాభము వంచిపెట్టబడునని తెలుపుచున్నారు.

ఇండియా కంపెనీల చట్టము

జాయింటు స్టాక్ కంపెనీల రిజిస్ట్రేషన్ గారు 1920-21 సంవత్సరములో 1913 లో వచ్చిన ఇండియా కంపెనీల చట్టమును 1912 లో వచ్చిన ప్రావిడెంటు యన్యురెన్సు సానైటీల చట్టమును, ఇండియా లైఫ్ యన్యురెన్సు కంపెనీల చట్టమును చేసినవినిగూర్చి ప్రభుత్వమువారికి నివేదికము నంపిరి. సంవత్సరప్రారంభమున 488 కంపెనీలు మాత్రమే రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడినవి. సంవత్సరాంతమునకు 578 కంపెనీ లాయెను. అనగా 90 కంపెనీలు కొత్తగా రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడినవి. అనగా వర్తకవాణిజ్య సంఘము లెక్కువైనట్లు కానించుచున్నది. 1918-19 సంవత్సరములో 28 యున్న 1919-20 లో 45 యు 1920-21 సంవత్సరములో 79 యున్న వర్తకవాణిజ్య సంఘములు రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడినవి. ఇందుగూడ అసహాయోద్యమము రవంతపని చేసెను. ఉత్తరరాష్ట్రము జిల్లాలో 1860 సంవత్సరం సానైటీరిజిస్ట్రేషన్ అప్రెండిస్ రిజిస్ట్రేషన్ కాబడిన సంఘముకటి రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటును తిరిగి పంపివేసెను. ఇట్లు ఒక సంఘమువారు మాత్రమే చేసియుండిరి.

మారక మెటులుండినను, ప్రపంచమంతటను వర్తకసరి తగ్గియుండినను, వాణిజ్యము పెరిగినది నివేదికము తెలుపుచున్నది. ప్రైవేటు భాగస్వాములకంపెనీలు లిమిటెడు కంపెనీలుగా రిజిస్ట్రేషన్ చేసికొనిరి. ఇందువలన మూలధన మెక్కువ చేసికొని వ్యాపార మెక్కువ చేసికొనవలసిన వారియను (క్రొత్తరిజిస్ట్రేషన్) వసులలో గంభీర, జెల్లూరు, కర్నూలు, చిత్రావట్టి, జిల్లాలు పాల్గొనలేదు. రాకపోకలు శీఘ్రముగ జరుగునట్లు మోటారుబస్సుకంపె

నీలు పెట్టబడినవి. వర్తకసరి బాగుగ జరుపుచున్న కంపెనీలలో అన్ని వ్యాపారములకంపెనీలున్నవి. ఏ. కె. యెలయింకంపెనీయున్నది. లక్ష్మీ ప్రెడింగు యండ్రేయిలు కాన్పూరేషను అనునవి యున్నవి. చివరది బ్రాహ్మణుల ఆర్థికజీవితములు బాగుచేయుటకై బ్రాహ్మణులే భాగస్వామిగ నుండవలె నను మరతుతో 10 లక్షల మూలధనముతో స్థాపించబడినది. “మద్రాసు మెయిలు,” “స్వదేశమిత్ర” వార్తాపత్రికలవారు లిమిటెడు కంపెనీలవారుగా మారిరి. “మద్రాసు పబ్లిసిటీ కంపెనీ” పేరట నొకటి స్థాపించబడి “డెయిలీ యెక్స్ ప్రెస్సు” ఆంగ్ల దినపత్రిక ప్రచురింపబడుచున్నది.

గుంటూరు, కృష్ణాజిల్లాలలో 4 బియ్యపు మరలు పని చేయుచున్నవి. బక్కింగాము కర్నాటకములు బియ్యంపెనీ వారికింద నేకమైనవి. మద్రాసులో యిండ్ల అద్దెలును యిండ్లస్థలముల భీరులును యెక్కువనటచే యిండ్లకు స్థలములును వుదిర్చిపెట్టుటకు మూడుకంపెనీలు స్థాపించబడినవి. ఇవి వచ్చినందువలన అద్దె లేమైన చాకాయనా? లేదు. కంపెనీలవారును యిండ్ల యజమానులును ఏకమై అద్దెను మరింత పెంచినారు.

జగ్గయ్యపేటలో శ్రీకృష్ణ ప్రామాణ్య కమిటీ యొకటియు గుంటూరు జిల్లా భూమిపూడిలో విద్యాసంఘ మొకటియు, కృష్ణాజిల్లా పాలకొల్లులో మాణిక్యం వీరాసాని ప్రామాణ్య కమిటీ యొకటియు, కృష్ణాజిల్లా కైకరంబలో విద్యాభివృద్ధిసంఘ మొకటియు, పెంటపాడులో యస్. టి. వి. యశ్. హిందూమిడిల్ స్కూలు కమిటీ మొకటియు స్థాపించబడినవి. ఇట్టి సంఘములు 48 నుండి, 51 కి పెరిగినవి.

పల్లిపల్లె ప్రైవేటు కంపెనీలు గతవత్సరముకంటె మాటికి 40 వంతున పెరిగినవి. ప్రైవేటు కంపెనీలు మాత్రము 22 వంతుననే పెరిగెను. రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడిన కంపెనీ గాని, ప్రైవేటు కంపెనీ రిజిస్ట్రేషన్ చేసికొని గాని మారలేదు. బ్రిటీషు యండియా కావల స్థాపించబడి యీ గాజధానిలో పనిజరుపుచున్న ప్రైవేటుకంపెనీల సంఖ్య 20 మాత్రమే. 30 కంపెనీలు పనిమాని చేసినవి. ఇందులకు కారణమేమి? దిగుమతి సరకులను లెప్పించుకొనుటకు మారకము సరిలేకుండుటచేతను, వ్యాపారము జరుపుటకు తగిన వీళ్లు లేకపోవుటచేతను, కార్మికుల తగాదాలచేతను కొన్ని కంపెనీలు పనిమాని చేయుటని వచ్చెను. 17 కంపెనీలు నష్టము వచ్చియు, సరియైన మూలధనము లేకనున్న యెత్తి చేయుటని వచ్చెను. మద్రాసు కంపెనీ యొకటి ప్రత్తియర మాత్రము 1,24,222 రూపాయలు నష్టము లేకుండుటచే బలవంతముగ నెత్తివేయించవలసి వచ్చెను. 12 కంపెనీలు రిజిస్ట్రేషన్ నుండి కొట్టివేయబడినవి.

కంపెనీల సంఖ్యయు, దానితో వాటా మూలధనమున్న యెక్కువాయెను. కాని అసలుండనిలిన మూలధనమునకును ఉన్న మూలధనమునకును వ్యత్యాసము చాల కానించుచున్నది. దీనికి కారణము డబ్బు గిరాకీగా నున్న దని కనుబరచుచున్నారు. బ్యాంకింగు కంపెనీలలోకంటె వర్తక సరి కంపెనీలలో చాలడబ్బు పెట్టుబడియున్నట్లు నివేదికము దెలుపుచున్నది. దీనినిబట్టి చూడ వాణిజ్యప్రబోధము ప్రజలలో నెక్కువగుచున్నట్లు కానించుచున్నది. ఈ కంపెనీలన్నియు నింతవరకు విశేషవ్యాపారము లెక్కువగా చేయుచుండెడివి. ఇప్పుడు ఇంత మూలధనమున్న పుడు అన్ని వస్తువులను మనదేశములోనే తయారయ్యేదిమార్గములను వర్తకులు శాస్త్రజ్ఞులతో గలసి యాలోచింప వచ్చును. ముఖ్యముగ నిప్పుడు వస్త్రముల సమస్య దేశము నాకర్షించియున్నది. మనదేశములో నెంతయో దూదిపండుచున్నపుడు దాని నంత నుని కక్కడనే దారముగ దీని గుడ్డల జేయు వద్దకు లెట్టినచో విశేషవస్త్రముల దెప్పించి గడించు లాభము కంటె నెక్కువగుచున్నది వర్తకులుగ్రహించదగు. దేనికైనను ధనవంతులే సహాయము చేయవలయును. మహాత్ముడు కొరినటుల కొటి రూప్యములు నిచ్చినదియు ధనవంతులే యిప్పుడు విశేషవస్త్రముల బహిష్కరించి స్వదేశములో వస్త్రముల తయారుచేయించగలవారు భాగ్యవంతులే. ఈ భాగ్యవంతులు వర్తకసరిలోనున్న కంపెనీలవారు. వీరు తలచుకొనినచో స్వదేశవర్తకము నెంపొంది స్వదేశాభిమానము హెచ్చె స్వరాజ్యమురాగలదు.

20.7.21 తేదీని లాహోర్ మాన్యువల్ గంగాధర తిక్ తహిరాబాబాబా స్వర్ణస్థలమున సంవత్సరకోత్సవము గా న పూర్వప్రం 4 గంటలపాటు వాచలి గ్రామస్థులు బిల్లిమిమిటిండు శ్రీకృష్ణాజిల్లాలో జరిగినది. కిరీటాభిషేకము, బిల్లిమి దాల్చి, స్వర్ణస్థలము బహూకరింపబడి గ్రామస్థులకు పెండ్లి మెండ్లికొట్టినట్లు గానీ రిజిస్ట్రేషన్ చేయబడిన సంఘములకు రిజిస్ట్రేషన్ సర్టిఫికేటును తిరిగి పంపివేసెను. ఇట్లు ఒక సంఘమువారు మాత్రమే చేసియుండిరి.

దేవీదేవతలు, ఏలూరు తాలూకా కాలగిరి గ్రామ సంఘము.

_____

అడిగన్ అందు కంవెని విమిపెడ్డే, (మాంటు రోడ్, మదరాసు.)

Boycott of Foreign Cloth.

Calcutta's Response.

(ASSOCIATED PRESS.)

CALCUTTA, July 22. In connection with the propaganda for the boycott of foreign goods a meeting was held last evening at Burrabazar under the Presidency of Sirdar Lakshman Singh of Sikh Sangha. The meeting was mostly attended by Marwaris, up-countrymen and Mahomedans. Speeches were made in Hindi and Urdu urging the audience to give up use of foreign clothes.

"Pratap" Defamation Case.

LUCKNOW, July 22.

Dr. Jaitaranath Misra continued yesterday his arguments for the defence in the *Pratap* Defamation Case. After citing evidence in support of statements in the *Pratap* counsel stated that several papers made similar comments on the strength of popular version in spite of Government communication. Counsel contended that the articles dealt with the policy of Sir Harcourt Butler and Kisan movement and if it was defamatory to anybody it was defamatory to the Governor and not Mr. Birpal Singh.

LUCKNOW, July 23.

In the *Pratap* libel case, Hamid Ali, counsel for Birpal Singh, complainant, arguing, pointed out how in the field of economic grievances seeds of political disaffection were sown and how non-co-operators had taken advantage of the Agrarian disturbances. The tenantry were weaned away from their former allegiance to landlords. The accused had taken advantage of the general animosity of the peasantry and of the help of the influential clique who did not like the success of Birpal Singh in his election to the Legislative Council. Arguments will be continued.

Simla Notes.

SIMLA, July 22.

The following is published in the current issue of the Gazette of India—Finance Department:—

It is declared that fees charged in respect of grant or renewal of licenses under Indian Arms Rules 1920 are a source of provincial revenue.

The Department of Commerce prohibit import of weekly Islamic news published by Islamic information, Bureau, London under the Sea Customs Act.

Legislative Department:—Sir Vitthaladas Thackersay is elected member of the Legislative Assembly by the Bombay millowners Association vice Mr. Rahimulla Currimbhoy deceased.

Mr. Rustumjee Faridoonji is nominated member of the Legislative Assembly vice Mr. W. E. Maw resigned.

Bangalore News.

BANGALORE, July 21.

Meeting of all Inamdars of Mysore have arranged public meeting to discuss several points raised in recent Government order on the report of the Inam Commission of the 24th instant.

The Mysore Government in a lengthy statement have published the concessions that would be granted to their employees with a view to help them to subscribe to the new Mysore Loan.

A Mysore University prize of value of Rs. 100 will be awarded by the University Council for the best essay in Sanskrit on "Place of Reason in Indian Philosophy" received before 30th June 1922.

Chief Judge and Justice Chandrasekhara Iyer to-day dismissed the possession for transfer of Chintamani Riot case to file of any other Non-Hindu or non-Moslem Magistrate in the State.

The Maharaja of Alwar left the Viceregal Lodge to-day. The Viceroy granted interviews to-day to Nawab Sir Faiz Ali Khan Qazilvash and to Raisahib Sein Nathmal.

There was a meeting of the Executive Council at the Viceregal Lodge this morning.

Lady MacLagan left Simla enroute to Bombay. She leaves for England by the S. S. *Narkunda* and will return to India early in November.

Dholpur State.

SIMLA, July 22.

A foreign and Political Department communication corrects the misleading accounts regarding the recent occurrences in Dholpur State. Owing to the refractory attitude of the Thakurs of Jhin for some time past towards the Dholpur Darbar a struggle ensued in which one man was killed and wounded on the side of Thakurs and one wounded on the side of the Darbar. Guns were used on both sides. The statement that the Darbar troops were commanded by a British officer is incorrect. It is understood that operations at Dholpur were directed by a forest officer in the service of the Darbar who is a European of French extraction. On the 19th July Thakurs asked for armistice and safe conduct to their representatives was granted. The Darbar promised as soon as Thakurs made their submission, their grievances would be examined.

The Dholpur Fort was occupied to-day by His Highness's troops. The surrender was bloodless.

A Baital Murder.

BOMBAY, July 22.

Information is just to hand of a tragic incident that occurred on the G. I. P. Railway in connection with the case of the railway Company that was taken on the line for the purpose of making usual monthly disbursements to the staff employed in the stations of Railway. It is said one pay clerk accompanied by a peon left Bombay with case chest on Wednesday by North Eastern Passenger in a special compartment and were last seen alive in the middle of the same day but on Thursday morning when the train reached Pachora Station both were found lying murdered in the compartment and the chest was missing. The exact amount of money that remained in the chest after disbursements enroute is not yet known.

Repalle Municipality.

Solemn Determination to End It.

Manifesto of the Elected Councilors.

(FROM A CORRESPONDENT.)

REPALLE, July 23.

Be it known to all concerned that we the elected representatives of the voters in the Repalle Municipality and our electors and the other residents here in are strongly of opinion that the re-establishment of the Municipality was in itself a mistake and its continuance is a serious error and any further persistence in it would be a very grave blunder. We are all firmly resolved to get rid of this Municipality by all lawful and peaceful means including *Passive resistance* inasmuch as we were compelled to seek election so as to prevent the council being flooded by underlings of the Government and possible oppression of the innocent inhabitants through their instrumentality.

We do not propose to enter the council or help in the perpetuation of the Municipality which we have solemnly determined to end.

B. Gopalakrishnaiah, B. Bapaniah, P. Rambhadrulu, P. Rangacharyulu, M. Gopalakrishnaiah, M. Venkatappaiah, K. Venkatarangam, K. Chittamulu, A. Mamian, K. M. Prasada Rao.

Bihar Legislative Council.

PATNA, July 22.

At Bihar and Orissa Legislative Council to-day the supplementary budget was passed without any reduction. Babu Shiva Shastri moved that a reduction of Rs. 50,000 be made in the provision of Rs. 75,000 for contingencies (clothing) but he withdrew his resolution on the Inspector General of Police exhibiting in the Council some specimens of rags worn by constables.

Swami Vidyanand moved that a commission of nine members be appointed to enquire into the grievance of the tenants of the province. Babu Ambika Prasad Upadhyaya moved an amendment to this that the Committee of nine should consider necessary amendments in Bengal Tenancy Act. The mover accepted the amendment. After some discussions the Hon'ble Mr. Macpherson proposed that the amendment should stand without specifying the strength of the Committee. Rao Bahadur Dwarka Nath demanded an assurance that the Committee should have non-official majority and that both landlords and tenants would be properly represented on it. This assurance being given the amendment as moved by the Hon'ble Mr. Macpherson was carried. Babu Ambika Prasad Upadhyaya then moved resolution that the Government of India be requested the opinion of this Council that unsatisfactory working of the Bengal and North Western Railway and the grievance of Indian passengers caused by the same be enquired into. The resolution was passed.

The Hon'ble Mr. Sachidananda Sinha, President, Bihar and Orissa Legislative Council was at home to his friends yesterday to meet the Hon'ble Mr. Whyte, President, Legislative Assembly. A large number of officials and non-officials were present and it was a grand success.

Labour Unrest.

CALCUTTA, July 22.

About 150 men of Rattan Cotton Mill, Serampore have struck work. The Mill had recently to be closed for four and half days owing to lack of yarn and men demanding wages for periods. Work was suspended. They were offered two days pay which they refused and struck. One day's strike also occurred in Banga Luxmi Cotton Mill, Serampore. Employees demanded 75 per cent increase, also that there should be no deduction on account of sickness. On management promising to pay same rates as other mills and to allow full wages for sickness on production of medical certificate men resumed work.

Bar vs Bench.

Strained Relations.

CALCUTTA, July 22.

At the High Court to-day before Justices Chatterjee and Pearson an application was made on behalf of Mr. Rabindra Chandra Chatterjee, a pleader of Dacca for quashing the proceedings pending against him under section 14 of the Legal Practitioners Act. On the 15th June the petitioner filed before the Fourth Subordinate Judge of Dacca a plaint insufficiently stamped and asked permission of the Court to put in default court fee stamps. The following day the Sub-judge in refusing the prayers was said to have used some rude expressions and called his peon to turn the pleader out of the Court. The pleader went to the Bar Library and informed other pleaders about this incident with the result that the pleaders resolved not to appear before the Fourth Subordinate Judge. The Pleader also instituted a criminal case against the subordinate Judge before the Magistrate. The pleaders having completely boycotted the Sub-judge's court work of that court suffered and the subordinate Judge issued proceedings against 24 other pleaders under Legal Practitioners Act for failing to attend the Court when cases were called in which they were engaged. Their Lordships issued a rule.

Higher Salaries.

Another Protest.

BOMBAY, July 22.

The Hon'ble Sir Dinshaw Wacha, President of the Western India National Liberal Association, has sent the following telegram to His Excellency the Viceroy and the Secretary of State for India:—The Council of Western India National Liberal Association emphatically protests against the proposed increments in emoluments of Air India Services as inferred from recent replies of the Secretary of State in Parliament. They are of opinion that any further increments in emoluments of higher services would be unjustifiable and that no action would be taken before the question is fully discussed in the Legislative Assembly.

The Mail Steamer *Naldora* with outward mails of the 14th instant arrived Port Said on the 20th instant.

Dharwar Shooting Case.

Examination of Witnesses.

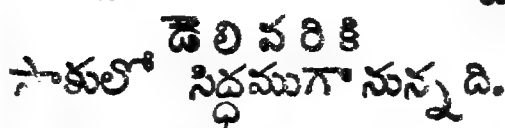
(ASSOCIATED PRESS.)

DHARWAR, July 22.

The Court commenced at 11-30 a.m. One hour recess was given for Friday prayers for Mahomedan accused. The accused complained about one witness that he was drunk and shaking and requested the Court to note it. The Court refused to do so remarking that *people are allowed to drink*. When the next witness was being examined the Court again asked the accused how they knew the last witness was drunk. The accused stated they smelt him when he came to them to identify. The court then passed an order that it was not necessary to note as the last witness gave intelligent answers. Two witnesses gave the whole story of shooting for prosecution, one a second sub-inspector and the other an armed constable. The second sub-inspector identified only five accused. The second sub-inspector was reporter in a meeting for Swarajya Fund. He said speeches were made about Swarajya fund. It was pointed out Government was bent upon crushing non-co-operation by repression. Half an hour later a constable from the police station came to call him as there was disturbance near a liquor shop. He asked him to manage as he was engaged in taking report. The constable returned the situation was serious. So the second sub-inspector left immediately, came to liquor shop and saw people creating a row pelting stones. He asked the people to disperse. The crowd did not listen. The bamboo mat on the verandah of the liquor shop was set on fire and it was extinguished by the police. He went to the police station and telephoned to the District Superintendent of Police informing of the disturbance and asking to send an armed party with cartridge. He saw the mat again on fire, went to the shop and extinguished it again. He asked the mob to disperse. The crowd did not listen and again pelted stones and threw dust into his eyes. Again he returned to police station and went to Shivalingappa's house. He was not there. He went home, put on his uniform and came to the police station with a revolver. He, Shivalingappa and the police party that arrived proceeded to the liquor shop. The people shouted "Here comes Shivalingappa, who sent two volunteers to jail. Kill him and set fire to the shop. Repeat Malegaon incident." He and Shivalingappa asked the people to disperse. The people did not listen. One caught hold of the barrel of the gun of a constable who fell down senseless. The people were warned to disperse last fire will be opened. The replied "Do whatever you like. We are ready to be martyrs." Thereupon Shivalingappa ordered to fire. Constables fired in the air. People again rushed saying "fire was otank". Shivalingappa again under compulsion ordered fire. Again there was firing. People dispersed. Shivalingappa with his party returned to police station. After a time people brought kerosene light and placed it near the shop. Again people seeing dead bodies came upon the police throwing stones. Shivalingappa again ordered fire. There was fire again. After a while the District Superintendent of Police, Assistant Superintendent of Police and District Magistrate arrived at the police station. All people cleared after the last firing. All officers went to the liquor shop and found two dead bodies and one man lying seriously wounded just on the point of death. They found numerous stones and tiles lying near the shop. Money in the shop lay scattered. Dead bodies and the wounded man were sent to the Hospital. Panchanama about the state of shop was made. A Police Inspector deposed that he was present when judgment in Khushaf Volunteers case was delivered. About 1000 people assembled there. He heard that stones were thrown at D. S. P's motor when starting. He returned to the Police Station at 3 p.m. and saw three thousand people assembled on the road from a brandy shop to Jatin Well throwing stones at drunkards coming out of the liquor shop and saw one Parsee in a tonga going towards the district Court being pelted. All shops were closed except the brandy shop. People were pressing the shop-keeper to close it. He found the brandy shop attacked with stone and stick. He asked the people near the brandy shop to disperse. People stopped back but said "Let it be little dark then we shall see". There was a great rush towards the liquor shop. So he was asked to go there and was told that 2 or 3 police men were shut up in a toddy shop. Witness placed 2 constables near the brandy shop and with 2 others went to the liquor shop. A big crowd were throwing stones at the liquor shop. Witness with the constables went to the verandah of the liquor shop when he was hit with one or two stone and saw stone falling just near him and also on the roof of the liquor shop. His constable also was hit. Witness with the constables entered the liquor shop. A heavy shower of stones fell upon the shop. So the doors were closed. But they gave way to when a big stone hit them. Witness with his constables took shelter in some corners of the shop. Witness heard a loud shouting outside. Stone throwing also increased. Persons inside the shop could not come out and fearing their lives witness ordered the 2 constables to load their guns and fire on the men if they entered the shop. Then the Police party arrived, stone throwing lessened and witness with 2 constables joined the party outside. The people were asked to disperse out they did not move back. Bamboo mats in the shop were set on fire. But the party extinguished the fire and pushed back the crowd which refused to move and threw stones and shouted "Set fire to Police Kachari and Liquor shop". The party had to move back and stone throwing increased. Mr. Shivalingappa came there with 25 constables both armed and unarmed. They tried to push back the crowd when there was continuous stone throwing. One constable Bhaji was hit with a stone on the chest. He was taken to the Police Station. Mr. Shivalingappa asked the people to disperse when he was hit by a stone on the forehead. Mr. Shivalingappa ordered to fire in the air. The people moved back a little and said there was no more in the guns. Again the people came on and threw stones. The Police party retreated 12 or 13 feet. Mr. Shivalingappa again warned the crowd but they did not move. He again ordered firing. Firing was ordered on the crowd and the crowd moved back and stood near the Jatin Well. While the Police party retreated to the crossing near the Police station the crowd again came with kerosene light, which was placed near the toddy shop and said "Burn Shivalingappa with kerosene, burn kachari and shop" and threw stones. Mr. Shivalingappa again ordered the people to disperse threatening to fire. But the people rushed forward a third time. Again firing was ordered and a few people went away. Ten minutes later D. S. P's motor arrived.

సెం. 9. సెకండు లెను బీచ్, మదరాసు.

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది.
ఇతర వీధిద్రుమ నొప్పులను కూడా
మా అమ్మతాంబడమును వాడి
నంత మాత్రమున పయమగుటకీ
మొత్తం రెండు 0-10-0 అవాలు.

చీరంబాయి - నువ్వరొక్క.

Shyam & Co, 9, Bander st. Madras. వీయం కంపెనీ, 9 బందరువీధి, మదరాసు.

నం 144 పనభవాడి చాంతాయి.

తర్వాత,
4-8-20

దుర్గతినామ సం॥రం ఆషాఢ బ॥౩, శనివారము

శ్రీ జగదంబాస్తుతి

(వెదురుమూడి శేషగిరిరావుగారు.)

(శేయము.)

శ్రీశైలవాసిని, భ్రమరాంబిక,
శ్రీదేవి, వాణీ, కరుణామయి,
ఓశైలరాజపుత్రి, కాంకరి,
ఓవీజనపావని, జనని. శ్రీ.

1. భువనేశ్వరి, త్రిభువనాధినాయకి,
పూతచరిత, భూతజాలరక్షిణి,
దివిజమానిసన్నతచరణాంబుజ,
దేవదేవి, జగదీశ్వరి, ప్రోవవే. శ్రీ.

2. శ్రీదేవివై సిరుల నొసంగెదు
శ్రీశారదాఖ్య విద్యనిర్మల
శ్రీదుర్గవై చెండెద నసురుల
ముగురమ్ములు నీవే జగదంబరీ. శ్రీ.

3. శ్రీహరి యురస్థులపీఠంబున
శ్రీశంకరుని అగ్రాంగంబున
శ్రీపద్మసంధవు ముఖసీమను
చెలగి జగములను నేలడితల్లిని. శ్రీ.

4. మాతృరూపిణివి ప్రకృతినివే
పితృరూపిణివి పురుషుడవీవే
అఖిలమునకు సాధారభూతమగు
అనంతమూర్తివి అంబా నీవే. శ్రీ.

5. తల్లిదండ్రులకు దండ్రులవై తల్లికి
దయమెండగుటయు సహజమగుటవే
అంబా యను గోవత్సములనెనే
హ జగన్మాతా యని చీరెద. శ్రీ.

6. అనారతము మమ్ములపథంబున
నడిపింపగ, నిహవరసుఖంబులను,
నిశ్చలమగు మీపాదభక్తిని,
సిరియు, నాయువారోగ్యము, వేడెద. శ్రీ.

స్వరాజ్య రథోత్సవము

(బ్రహ్మశ్రీ బలిశేషల్లి లక్ష్మీకాంతివిగారు)

మ. జలసంధై యరుదెంచుచున్నది స్వరాజ్యస్థందనం బెక్కి భా
రతధాత్రిశ్వరి, విశ్వరూపిణి, జగద్రక్షాత్మ ముద్యజ్ఞయ
ప్రతిరావోరు ఘనసంఘమాయతదిశాప్రహ్లాదితో, మాళింగం
యుతపాస్తాంబులై, భసింతుటకు కండో భారతీయప్రజల్!
కా.దాటెక నాగపురిముఖ ప్రముఖాధ్యాపాటికల్ గ్రామసం
ఘాటంబుం దరిశేరెం దేరు, విజయాంకసోపకంధైన ఘం
టాటంకారము మ్రోగుచున్నయది, రాటం బల్లదే శేతనం
బాటోపించె, రథాగ్రసీమం జనుదెం నాంధ్రావనీబాంధవుల్!
కా.దాదా గోకుల లోకమాన్య లమరత్నంబుదియున్ బాంధవ
ప్రాదుర్భావముతో నభంబున విమానాయానులై, విశ్వధా
త్రిదేవిం దరిసింది, నింది రతిభక్తిం దివ్యగంగాంబువుం
బాదార్థ్యంబునొసంగి, సందరవనీమందారపుం దామముల్

ఆంధ్రకవిత

(గర్భాం అప్పారావు గారు)

దేశభాషా కవితలను దెగడు నాంధ్ర
కవితరాజసర్వేంద్రుని కాలమందు
మంజువాణియై లావణ్యమహిమచేత

వఱలి వాగనుకానను పజ్జఃశేరి

ప్రబలినిర్దుష్టవాక్యముల్ పలుకఁ దొడఁగ.

క్రమతః సభివృద్ధిపొంది సంస్కరణ మొంది
సోమిదమృత్యుయై యమిత ప్రస్తుతులఁ బడసి
కనదభిసవాన్వయంబున భువత కెక్కి
రాజసంభావిత్వాగ్ధ గౌరవము గలిగి
నవరసయులేయయిన నవరత్నముల నొప్పి
సురుచిర నిఖిలాంకార శోభితయు
హంసకథ్యములు చెలంగ ననవరతము
మేఖలామంజులారవామృతము లాలయ
ధవళతాటంకములవీరి తనయందు
ముందు రతనాల ముంగర ముద్దులాలక
విమలచంద్రసూర్యపథక్ - వెలయుచుండ
నల కవిబ్రహ్మ తిక్తన నాశ్రయించి
పరగఁ బంచమవేదంబు ప్రస్తుతించి
ఘనయశంబును గాంచె నీకవిత ఘనత.

శైవధగ్రంథకర్త శ్రీనాథుడండ
నుండి శృంగారరసములు నిండఁ జేసి
ధనమదాంధులఁ జేరక తనరుభక్తి
రసము లొల్కుపల్కులఁ బోతరాజుఁ జేరి

నన్నె కెక్కి వెలసెను నీయన్నమిన్న
కొన్ని నాల్గులు జేపించి క్రొత్తక్రొత్త
సాంపులనుసూక్ష్మింప ముద్దోకయగుచు
కృష్ణరాయు నభ నలంకరించి ముద్దు
పల్కులాడిశేషులనేర్చి పరమదేశను
బొంది కవిగండవెండ్రమును ధరించి
జయజయధ్యానములతోడ సంచరించి
ప్రబలివెలసెను నన్నురు వత్సరములు
పిదపఁ బసఁచెడి తీర్థించి విలువగనక

గ్రామ్యభాషాభిమానులఁ గాంచఁదలంచి
యచట 'కస్తూ' 'ఇస్తూ' అనెడు మోటు
పల్కులను వించును బిత్తాపంబు నొంది
వృత్తనియమంబు నీట గల్పియు నమూల్య

కనదలంకారవితతి దొంగలకొంగి
పూర్వపానయంత గోల్పోయి తిరిగి
తిరిగి నననాగరక కవీశ్వరులఁజేరి
మాతృభాషను నింతలో మఱచిపోయె

'సాపుల'ంచును 'జాకట్టుపల్ల'లంచు
మొత్తులెట్లు ద్రాక్షపాకములను విడిచి
'విస్మి-బ్రాండ్'లఁ బేర్కొను 'విజిటు' చేయ

వలెను నేగ'పోస్టాఫీసు'వద్ద కనును
ఏగి 'వైస్సీ'య వలెనను నెంత లేటు
చేసే'పూల'చు నన్యదేశీయములను
వాడి తనదుపాండిత్యము బయలుపఱచు

వెడఁగు కృత్రిమరత్నముల్ తొడిగివొడిగి
యెప్పుడు శేవలక్ష్మణయే గుణంబు
గాఁగ నల్లి యెవరేనన్ గాఁగించి
స్థితలేక సామాన్యాకృతినిధరించి

వలలు వైపుఁతెరుచులచేఁ బరిభవిల్లి
శ్రవణ భూషణాలంకార రహితయాచు
కనఁగ బూర్వమువాసిని యనఁగనొప్పె
ప్రభువులెవ్వారు తన్నుఁ జేరంగనీయ

కుండ నుద్యోగు లెల్లరు చండవీక్ష
ణములఁజూచిపోనాడఁగములనిట్టి
వెన్నె భరియించుచందయై యెందురక్ష
ణంబు గానక సంచరణంబుచేసి
తలఁచుచున్న దకట కవిరావభూటి!!

ఆధునిక నాటకములు

నాట్యశాలలు

(కమలాకాంతమిశ్రుని వ్యాసమునకు తెలుగు)

నాటకశబ్దము నటధాతునిష్పన్నము. నటధాతువునకు
స్వత్వముచేయుట అర్థము. ఇంగ్లీషున నాటకమును డ్రామా యం
దురు. డ్రామా యనుమాటకు సంస్కృతములోని నాటకశబ్దమున
కంటె రూపక మనునది మిగుల నుపయోగముగా నుండును.
డ్రామా అనుదాని మూలార్థము నిట్టిదియే. ఇతరజనుల క్రియా
కలాపములను అనుకరించుటలో 'అనలు జనులే ప్రత్యక్షముగ
వచ్చి పనిసేయుచున్నారా' యనునట్లు అనుకరింపఁబడును గనుక
డ్రామాయని పేరువచ్చినది. జూలియసుసీజరు నాటకమునందు
ఆపాత్రమును ధరించినవాడు సాక్షాత్తును జూలియసు సీజరువలె
నే యుండును. ఇతరుల ననుకరింపఁజూచుట సాధారణముగా
మనుష్యమాత్రునకు అలవాటు. బాలకులు తమతమ తల్లిదండ్రు
లను సర్వవిధముల ననుకరించుచుందురు. ఇటులే కొద్దివార
గొప్పవారిని అనుకరించుచుందురు. నాటకముల యుత్పత్తి మను
ష్యులస్వభావము ననుసరించి జరిగినది. కాని ఒక్కవిశేషము
మాత్ర మున్నది. నాటకములలో శేవలము పాత్రలక్రియాకలాప
ములు మాత్రమే ప్రదర్శింపఁబడుచుండుటలేదు. మనుష్యుల
హృద్గతములగు భావనలుగూడ ననుకరింపఁబడుచుండును. ఇత
రుల సుఖదుఃఖములు శేవలము తనవని భావించుకొనఁగలిగినట్టి
యందెడఁగాని భావనలు అనుకరించుటకు వీలుపడవు. ఇట్టికత్తి
నే సానుభూతియను పదముతో మనవారు వ్యవహరించుచుండు
రు. ఇయ్యది స్వాభావికముగాని కృత్రిమము కాదు.
నిజమును చెప్పవలసినప్పుడు ఈభావమువైన నే మానవ సంఘ
సుస్థితి ఆధారపడియున్నది. సానుభూతి లేకున్నచో
మానవసంఘము భిన్నభిన్నములై యుండెడిది. ప్రస్తుతము నేను
చెప్పదలచినది—నాటకముల మూలరూపము నునుమ్యుని ఆంత
రంగికప్రపంచమున మాత్రమే యున్నదనుట. బాహ్యమున తద్వి
కాసము మాత్రమే కలిగినది.

నాటకమున నటుడు ఇతరుల కార్యముల ననుకరించును.
దీనినే ఆభినయ మందురు. ఆభినయము ప్రత్యేకముగా నొకకళ.
భావగాంభీర్యముల నావిష్కరించుదానిని కళ యందురు. ఏకళ
యందైనను సరియే వైపుణ్యము నార్జించుటకు చాల శ్రమపడ
వలయును. కనుకనే అనుకరణము మానససామాన్యకృత్య మైనను
నాట్యకళయందు వైపుణ్యము నార్జించుటమాత్రము సర్వసాధా
రణము కాఁజాలదని ఎఱుంగవలయును.

నాటకము నాట్యకళ - వీనికి పరస్పరసంబంధము కలదు.
నాటకమునకై నాట్యకళ యావశ్యకము. కాని నాటకముప్ర
త్యేకకళకు చేరినది. నాటకమునందలి ఇతివృత్తముచాహ్యజగత్తు
నకు ప్రత్యక్షగా నొనర్చుట నాట్యకళయొక్కకృత్యము. నాట
కములను కాన్యభేదములనుగానే పరిగణించి దృశ్యకాన్యము లని
మనవార లనిరి. కాని ఈ దృశ్యకాన్యములలో కవి తన కాళ్య
మును ప్రత్యక్షముగ ప్రదర్శింప వలనులేదు. ఆతనిశాస్త్రాంబును
భూమికాధరులద్వారా వెల్లడించుచుండును. కనుక నాట్యశాల
బాహ్యశరీర మనియునుగ గవి తదాత్మయనియును చెప్పనొప్పును.

ఇంగ్లండుహరి నాటకముల ప్రాచీనస్వరూపము మనకు
మిస్సే, మిరాకిల్, అను నాటములందు లభ్యమగును. ఈనాట
కములలోని యితివృత్తము మతసంబంధమైనది. వైబిలులోనుండి
గాని అధవా ఇతర పుక్కిటిపురాణములనుండి గాని ఏదో విష
యము ఇందు ఆధారముగానుండును. భరతభండమనందలి నాట
కములలో, వైని పేర్కొన్న నాటకకత్తులలో జేర్చదగినవి
అశ్వఘోష మహాకవి నాటకములని పెక్కురభావము. ఈతని
నాటకములందు శ్రద్ధబుద్ధి కీర్తి మున్నగు నన్యములును, బుద్ధ
మాధ్వలాయన కొండిన్యాది మహాత్ములను పాత్రరూపమున రంగ
భూమియం దవలంపఁజేయఁజేరి. ఇట్టి మతవిషయిక నాటక

ములలో నిగ్గండువారు హాస్యనమునుగూడ నుపనింపించిరి. పైని పేర్కొనిన నాటకముల యాధారముననే ప్రస్తుతనాటకములు రచింపబడినవని ఎఱుంగదగును.

1560-1568 వఱకును నాటకములకు శైశవదశ. ఈకాలపు నాటకము లాకవిధమువి. 1575నుండి నాటకములు నాటకశాలలందు ప్రదర్శితములు కావొచ్చెను. 1575 లో అల్ల అప్ప లిద్దరు పేదకులకు ఇంగ్లండులోని సమస్త సంగములందును నాటకములను ప్రదర్శించు నిధి కావలెను లభింపగా వారు 1575లో బ్లాక్ ట్రైపుయియేటరు అను పేరున నొక శాలను స్థాపించిరి. 1580 నుండి 1891 వఱకును నాటకములయు నాట్యశాలలయు నభివృద్ధి యగుంతయుగ నురుగుననే వచ్చినది. ఆకాలపు నాటక కర్తృత్వానికి లిల్లి, గ్రీన్, లాజ్, మాస్కో మున్నగువారు సుప్రసిద్ధులు. ఇంగ్లండులో జాన్ బియ్యూత్ నాటకకర్త యని పేరొందిన షేక్స్పియరు కూడ అప్పటివాడే. షేక్స్పియరు నాటకకళా పారమును గాంచువఱకును తన నైపుణ్యమును ప్రదర్శించెను. షేక్స్పియరు కేవలము నాటకరచయితమాత్రమేగాక నటులలో భాను నొకఁడై నాట్యకళకు అసామాన్యమును అప్రత్యక్షముననుగ ప్రతిష్ఠను కూర్చెను. 1599 లో గ్లోబు థియేటరు స్థాపితమైనది. అప్పటి థియేటరులకును ఇప్పటివానికిని ఆకాశ పాతాళముల వన్నెంత వార గలదు. అప్పు డిప్పటివలె పర్వాల గాని, సమస్తభుటలను ప్రదర్శింపఁ గల ఇతరసాధనములుగాని లేవు. షేక్స్పియరుని తరువాత నాటకముల కవనశైలి సందర్భించినది. మొదటి చార్లెసు కాలములో ననగా నిగ్గండున రాజ్యవిప్లవము జరిగినయందునందు - నాటకములకును నాట్యకళకును విశేషముగ పెగగొట్టినది. థియేటరులన్నియు మా ని కే యలబడినవి. ఆకాలము నిట్టి వేడుకలు చరిత్రమాచరిలుగా పరిగణితములయ్యెను. పిమ్మట రెండవ చార్లెసు పరిపాలనము ఆంధ్రము కాగానే తాత్కాలికసంఘమునఁ గల అనాచారములు నాటకముల కెగ్రావ్రాగినవి. దీనికి తగినట్లు ప్రాముఖ్యత నాట్యకళా ప్రభావము ఇంగ్లండువారి నాట్యసాహిత్యమున కాదర్శమై సుమార మాకర్షించినది. కనుకనే కన్నులు దోస ముడియరు మున్నగు నాటకములకు-అనవాదములు ఛాయానవాదములు భావానవాదములు-మున్నగునవి ముఖ్యముగా బయలుపడెదలినవి. డ్రెడను మహాకవియే ఆంగ్లేయుల నాటకములకు స్వతంత్రవికాసమును నెలకొల్పినాఁడు. ఆతని తరువాత గోల్డ్స్మిత్తు కేరీ డన్ మున్నగువారు భాగ్యుని గడించిరి. ఈయనకర్త గడిచిన వెంటనే ఆంగ్లం నాట్యసాహిత్యమున సవినయము ఆరంభ మగుచున్నది.

19 వ శతాబ్ది ప్రారంభములో నెపోలియను పరాజయము నొందిన పిమ్మట ఇంగ్లండుయొక్క ప్రభుత్వము సుప్రతిష్ఠితమైనది. తరువాత వాణిజ్యము నభివృద్ధిచేయు ప్రయత్నములు జరిగినవి. వాణిజ్యమునకు నిలయములు సగములు కావున జనసంఖ్య నానాటికి సగములయందు వృద్ధికావొచ్చెను. జనసంఖ్య వృద్ధిలో బాటలు నాటకశాలల వృద్ధియును జరిగినది. ఇంతవఱకును ప్రాద్దేశీయ శ్రీమంతులు మున్నగువారు మాత్రమే నాటకములఁ జూచుటకు పోవు నాచార మున్నను ఈ మార్పు జరిగినప్పటినుండి సాధారణులగు పాటకజనులు నైరము నాటకములఁ జూచుటకు పోసాగెను. ఇట్టి మార్పునలనే నాటకములకును నాట్యకళకును అర్హతమగు నున్నతీ చేరెదలెను.

ఆధునిక నాట్యసాహిత్యమునందు తొలి నాటకకర్త డి. డబ్ల్యూ. రాబర్టును అను నెరుడు. ఇంగ్లీషునందు కామెడీ లనియును ట్రెజిడిలనియును నాటకములు రెండువిధములుగా నుండును. రాబర్టును కామెడీల నుద్ధరింపఁ బ్రయత్నించిన వాడు. ప్రిన్సుఆఫ్ వెల్సు థియేటరు స్థాపించిన డిన్ క్రాఫ్టుగారు నాట్యశాలలలో స్వాభావికదృశ్యములను ప్రదర్శింప మిక్కిలి పరిశ్రమ నొనర్చెను. 1897 లో నితనికి 50 వయసు ప్రదత్త మైనది.

ఈ కాలమున లీజియము థియేటరులోని సుప్రసిద్ధులందు హెన్రీ ఇర్వింగు రంగమంచముఁ బ్రదర్శనార్థ మధిరోపించెను. ఈయన షేక్స్పియరుని వెనిసు నాటకమునందు, మైలాకు షాత్రమును నైకొనెడివాడట. అదివఱకు నటు లన్ని సమానాస్పదముగా నుండెడిది. కాని హెన్రీ ఇర్వింగు ప్రదర్శనము చేయునప్పటినుండి ఆహ్వాన మంతరించి నటుల కనమాన గౌరవము లభింపసాగినది. 1895 లో ఇర్వింగునకు నైటు అను బిరుదును లభించినది.

ఈతని కాలమున నిగ్గండు సుకవు లనేకులకు అవాస స్థానమై యుండెడిది. వారిలో పెక్కురు నాటకములను రచించిరి. కాని అవిరంగస్థల ప్రదర్శనమున నెక్కుడు సాఫల్యమునొంద గలిగినది కావు. మొకరేడి ఆనునతడు త్రొనింగు నాటకములను

ప్రదర్శన మొనర్చుటకై సుమహత్పరిశ్రమము నొనర్చెను. కాని అది అయిదురాత్రులకంటె నెక్కుడు నచ్చినదికాదు. టెనిసను వ్రాసినది కన్ ఆండ్ బాక్స్ అను నాటకమును ఇర్వింగు ప్రదర్శించెను. కాని అదియు సంతగా గణన కెక్కలేదు. కనుక ప్రాంచివారి నాటకపద్ధతుల ననుసరించి ఆంగ్లేయులు నాటక ప్రదర్శనములను గావింప మొదలుపెట్టిరి. ప్రజలలోఁ గొంత యానుకూల్యాదనములు సంభవించినవి.

పిమ్మట మనమొకసారి ఆకాలపు నాట్యశాలలను స్మరింతుము. డిన్ క్రాఫ్ నాట్యశాలలయొద్ద విషయమునఁ బాలి పరీక్షించెనని లోలుత వ్రాసియుంటిమిగదా. ఆతఁడు తన పరిశ్రమముచేత నాట్యశాలలను మనోరంజకములుగను గొప్పవారు నైరము తమంత తాము ప్రదర్శనములందు పాలుగొనఁదగినంతటి యోగ్యములుగను చక్కఁజేసియుంచెను.

ఇంగ్లండుయొక్క రాజపరివారమునకు చెందిన వారిలోఁ గూడ ననేకులు అభినయకళాప్రవీణు లనిపించుకొన్నవారు గలరు. నాటకముల ప్రదర్శనముల విషయము నిట్లు ప్రతిష్ఠితులు నైరము పొల్లొనుచుండుటచేత నాటకప్రదర్శనము దినదినోన్నతి నొందసాగినది. భక్త్యములగు భవనములు-విశాలమగు రంగభూమి-ఆహ్లాదకారకమగు సంగీతము - ఆశ్చర్యజనకమగు దృశ్యములు-చిత్రకర్తకము లగు నభినయములు - మున్నగు నాటకప్రదర్శన సామగ్రివైభవమును పరిష్కృతమును అసాధారణమును నగు యశస్సును పాశ్చాత్యుల నాట్యసాహిత్య ప్రపంచము ఆర్జింపఁ గలిగిన దయ్యెను. (సశేషము)

గ్రంథవిమర్శనము

అపరాజిత:- ఇయ్యది సుప్రసిద్ధు లగు ఆంధ్రప్రచారణీ గ్రంథనియమువారిచే ప్రకటింపబడిన 27-వ నవల. గ్రంథకర్త చి. రామారావు కామేశ్వరరావుగారు డి. ఏ. ఇతివృత్తము నైనజైన మతసంఘర్షణనుబంధము. జయిన రాజుల పరిపాలనమున వీర శైవులు మతసాంఘికాదివిషయములందు కడు నీచముగా చూడబడుటయేగాక పలుకష్టములకుగూడ పాలుపంటుపడిరను చరిత్రాంశ మిందు వివరింపబడినది. ఇందు తమసాత్రములు యువరాజు - కవిరాజు - వీరవైవమునతియగు నపరాజిత. యువరాజు రాజ్యత్యాగమునకైన సంగీకరించెను గాని అక్రమమునకు లోబడి నిరపరాధులగు శైవుల రూపమావలెనను పితృత్యాను నెరవేర్చు సంగీకరింపలేదు. కడవరకును నీతని ధీరోదాత్తత చక్కగా కనుపరుపుడెను. కవిరాజు సుగుణాధి. సమగ్ర స్వాధీనత్యాగి, పరపితృత్యాగిజనముడు. కథ చాల చమత్కారముగను నీతిబోధకముగను ఆకర్షకముగను నొప్పుచున్నది. శైలి చురుకుడునను. వెల రు 1-12- . వలయువారు "ఆంధ్రప్రచారిణీ" గ్రంథనియము రాజమహేంద్రవరములోని వ్రాయవలెను.

హె వెన్ను అన్వేయిల్లు:- "ఇయ్యది సర్వజనోపయుక్త మగు పుస్తకమాణికవ్యము. ఇందలి ప్రతిపదమునును అమూల్యము. జ్యోతిషశాస్త్రముని ప్రజలవంచించును మాయావులకు పదులు పాతకుల కనుప్పించి వారు చెప్పెడు కల్పమాటల నమ్మి మోస పోవువారికిది కల్పతరువు. ఇతరులసహాయమేమియు నక్కరలేకుండ-జాలకము జన్మనక్షత్రము మున్నగువానితో పరిశీలించి-ఏనెల కానెల కలుగుగల భావిఫలమును-ఎవరిమట్టుకు వారు-కడు సులభముగా చూచుకొనవచ్చును. అట్లు ప్రతి విషయమును ప్రతివారికిని బాగుగా బోధపడునట్లు సుప్రసిద్ధమగు "కళింగ అస్త్రా" లాజకులీగో" యజమానులగు ప్రాశ్ననరు ప్రకాశరావు గారి గ్రంథరాజము నాంగ్లభాషయందు వ్రాసి మహాోపకార మొనరించిరి. దీనివెల్లెండురూపాయలు. ఒక నెలకు-ఒకవత్సరము నకు-పదివత్సరములగూడ ఫలమును వ్రాయువిధాన మిందువివరింపబడినది. జాతకము లేనివారికి పేరునుబట్టి నక్షత్రమును నిర్ణయించుట - ఏ నెలలో ఏగ్రహము అధికారమున నున్నదో నిర్ణయించుట-ఆయాగ్రహములయారాజమాన్యమున కలుగు ఫలములు-రాశిచిహ్నము-పేరులనుబట్టి రాసుల నిర్ణయించుట-నక్షత్ర మొంత కాలముండునో నిర్ణయించుట - నక్షత్రసాదనర్థయము - ఆయా రాసులను బట్టి మనుజుని స్వభావమును నిర్ణయించుట-మున్నగు నవి దీనియందు వివరింపబడినవి. 13-9-1920 మొదలు 12-10-1931 వరకు ప్రతి తెలుగునెల మొదటి తేదీకి అనగా శుభపాడ్యమికి సరియగు యింగ్లీషు తేదీయును ఆనాడు గల నక్షత్రమును తెలుపు పట్టిక దీనితో చేర్చబడినది. సూర్యచంద్రవాడులనుబట్టి మరణ కాలమును నిర్ణయించుట - శుభకార్యప్రారంభమునకు అనుకూల కాలనిర్ణయము - దీర్ఘజీవితమునకు చేయవలసిన పనులు నిందు

వివరింపబడినవి. ఒకరిసహాయ మవసరము లేకుండ తెలియవలసిన విషయములన్నియు దీనియందుగలవను టితరయోక్తి గాదు. వలయువారు "మేనేజరు, యికుస్తాలు డిపార్టుమెంటు, ది కళింగ అస్త్రా" లాజకులు లీగో, యోడవరం, విశాఖపట్టణము జిల్లా నుదరాసురాజధాని" అని వ్రాయవలెను.

* * * * * పరిమళద్రవ్యములను జేయుట:- గ్రంథకర్త. వి. కృష్ణ మాచార్యులుగారు, పెంటపాడు, కృష్ణాజిల్లా. వెల 0-8-0. ఈ గ్రంథమునందు తలనూనెలు అస్త్రపులు ఓటోలు మొదలగు పరిమళద్రవ్యములు ఆంధ్రులు తమంత తాము సులువుగా చేసికొనుటకైన పద్ధతులు సులభశైలిని వ్రాయఁబడియున్నవి. ఈగ్రంథమునందు ఆయా పరిమళద్రవ్యములను చేయుటలో గల ప్రక్రియలును, ప్రక్రియలకు తగిన వస్తుసామగ్రియును ఆసామగ్రిలు లభించుతావులు మున్నగు సందర్భములును విరివిగా పేర్కొనఁబడి యున్నవి. గ్రంథ మన్ని విధముల స్వీకరింపదగినది.

* * * * * అంగ్ల-తెలుగు డైలాగు:- గ్రంథకర్త టి. వెంకట్రామయ్యగారు. ప్రకాశకులు:- నవీనకథా యితు డిపావారు రంగూను. వెల 0-8-0. ఈపుస్తకమునందు తెలుగువారు స్వయముగా నింగ్లీషు నభ్యసించునట్లుగా చిన్న చిన్న ఎక్కువరైఖలు మున్నగువాని మూలమున మంచిపాఠ్యములతో పాఠములు వ్రాయఁబడియున్నవి. ఇది విద్యార్థులకును అంగ్లము నభ్యసించువారకు తనితులకును చాల నుపయుక్తమైనదని మాభావము.

* * * * * హిందీ తెలుగు బాలకవి:- గ్రంథకర్త పండిత హృషీకేశ కర్మగారు. ప్రకాశకులు హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనమువారు మైలాపూరు, మదరాసు. వెల 0-10-0. ఇయ్యది ఆంధ్రులకుతమంత తాము హిందీభాషను అభ్యసించుటకు వీలగునట్టి పద్ధతులతో తెలుగుభాషలో వ్రాయఁబడిన యొక విధమగు బాలకవి. ఆంధ్రుల కిది, తెప్పక/యవయోగించునని మా నమ్మకము. వలయువారు ప్రకాశకులకు వ్రాయవలయును. గ్రంథము చివఱను హిందీ పాఠములను మున్నగునవి లభించునట్లు మున్నగువాని పట్టికయును ఈయఁబడినది. మఱియును హిందీసాహిత్య సమ్మేళనమువారు దీనికే ఇంగ్లీ షునందును అనువాదమును ప్రకటించి యున్నారు. ఇట్లే అరవమునందును ప్రచురించెదరు! హిందీ సాహిత్య సమ్మేళనమువారి యీ ప్రయత్నము మిక్కిలి ప్రశంస్యమైనది. దేశీయులు వారికి తోడ్పడగోరెదము.

పండితారాధ్యులు

పాలుమరికి సోమనాథుఁడు శివభక్తుఁ డగు నీతని చరిత్రము సువ్రాసాయించెను. అం దతని వివరములు చారిత్రికులకుఁ బరిచయమైనవి తీసిమావెదెను. పండితారాధ్యులు వారు నైవ సమయ దేశిక చక్రవర్తి. చతుర్వేదాధిపతేత్త. అక్షైత్యతత్త్వ తత్పరుఁడు. వట్కాత్రువేత్త. కోటిపల్ల యారాధ్యుఁడని పేరొందినవాఁడు, శాహమగ్రహసమర్థుఁ డగు పంచాక్షరీవేత్త. యని వర్ణించియున్నాఁడు. ఇతని బసవేశ్వరునితో మతాభివృద్ధి చేయుటకు శంకరుఁడు భూలోకమున కంపెననియు, ఇతఁడు భృంగి యవతారమనియు జన్మకథలొక జెప్పెను. శివతత్త్వసార సంచికకావృద్ధి మొదలగునవి కలుగునని శివుఁ డనెను. "భూలోకమునందు వ్రాక్షారాసముండు భీమేశ్వరలింగముకలదు. ఆ దేవునకుఁ బుగోహితుఁడు, విద్యవృహిష్టుండు, సదాబ్ధిహృదాడు, ఈ భినున ఎవరో పరిశీలింపఁదగి యున్నది. భినునపండితేంద్రుఁడు కలఁడు. ఆతఁడు పుత్రులకొఱకు మమ్ము భజించుచుండెను. ఆతనికి బుట్టును"ని శంకరుఁ డానతియ భృంగి నను స్మరించినచి యీబ్రాహ్మణుని భార్యయగు గౌరాంబ గర్భముఁ జొచ్చెను.తండ్రి శ్రీగిరి.మల్లికార్జునునిగూర్చి తపంబొనర్చుట చే నావరమునఁ బుట్టిన కుమారుడు "మల్లికార్జున పండితారాధ్యులు" అని నామకరణ మొనర్చిరి. "కోటిపల్లారాధ్య దేవదేవుల సద్వయాద్యులొకన సుధావార్ధి మధ్యగత క్షిడపలన" బెరుగుచుండెను. అతని శైవాచారము విభూతి రుద్రాక్షధారణమును జూచి కొందఱు బ్రాహ్మణు "లయ్యా! నీవు పౌరాణికుఁడవు. విభూతి రుద్రాక్షులు దాల్చుచునా?" అని ప్రస్తించిరట! అంతట పండితులవారు వేదములు, ఉపనిషత్తులు, పురాణములనుండి యుక్తులఁజూపి విభూతి ధారణాదికముల సమర్థించెను. ఇట్లే పండితులవారి తరువాత చర్య వర్ణింపబడినది. పండితారాధ్య చరిత్రపతనమువలన ననేక చరిత్రాంశములు ఆకాలమునందలి మతసంఘికాచారములను స్పష్టముగఁ దెలిసికొన వీలున్నవి.

—వంగూరి సుబ్బారావు.

నేను సభాభవనమున కేగునది జంఘాలకాశ్రి దేనిని గూర్చియో కాని యువస్వనించుచున్నాను. అదివలె నేమాటలు చెప్పియుండెనో నేనెఱుంగను గాని నేను సభాప్రవేశ మొనర్చిన పిమ్మట నిట్లు చెప్పెను.

“మీ కనత్వముగాఁ దోచుచున్నది - నాయనలారా! అనత్వముకాదు. ఆయన యాంధ్రుఁడు - కృష్ణాతీతమునఁ బుట్టిన వాఁడు. శుద్ధబ్రాహ్మణులకుఁ బుట్టుటయే నాదు. ఎం.ఎ. డి.ఎల్ పరీక్షలలో నుత్తీర్ణుడైనవాఁడు. న్యాయవాదియై తిని నిరాధారముగా నిరంతరముగా నిర్వృత్తియందున్నవాఁడు. అట్టివారి నా మోక్షించి యాదరించి యాంధ్రబాలకసంబంధ మగు నొక్క సభలో నధ్యక్షుఁడుగా నుండుటని పాతకాలాభాలకులు ప్రాధికారముగా నుండెదనని యొప్పుకొని తుదకుఁ జేసినపని యిది. “నా కాంధ్రభావ రాదు. నేనాంధ్రమున మాటలాడలేను. మీయిష్ట మగునెడల నాంధ్రయభాషలో మాటలాడుదును.” అని యభిప్రాయముగా నాతఁ డాంధ్రయభాషలోఁ బలికెను. తెల్లబోయి తెలియక పిల్లలను గురించి విచారించి పసిబాలు రప్పడేమి చేయఁ గలరు? కొంతసేపు మాటలాడలేక నిరత్యాచూలై కీర్షనీకావ్యము తిచ్చి “మీయిష్ట మెట్లుంటే యటులే” యని యనిష్టతతోఁ బలికిరి. అప్పు డాయధ్యక్షుఁ డొక్క పాపుగంటసేపుకాల మాండ్లయ భాషలో దేహసాధనవిషయమును గూర్చి యుపన్యసించి తన యుపన్యాసమున కుపసంహరమునకెప్పి విల్ విని జంటిత్వకంఠాద్వారము నీక్రింద సభవారిని బ్రవ్వించెను. బాలకులు భగవద్గీతాచూలై యుండుటవలనఁ బ్రత్యక్షమై మీయక యూరకుండిరి. అయ్యా నేను మాటలాడెదనని లేచితిని - “మనము మాడ నేరేదయ్యా! మన జంఘాలకాశ్రియే యయ్యా” యని వారిలో వారకుమారు “ఎప్పుడువచ్చినారు. ఎక్కడినుండివచ్చినారు? ఈనడుమ రెండుపర్యాయములు కాబోలు సాక్షి రాలే జేమి? మీరు సభకు వచ్చినతరువాత నైనను మాకుఁ జెకయఁ జేయ నక్కఱలేదా? ఏమి న్యాయమయ్యా” యని యేజేవో యగ్రము సంతములేని యనురాగమాచకములగు ననందరాజులపము లాడి నన్ను పన్యాసంగమునొద్దకుఁ దీసికొని పోయిరి. నే నిట్లుపన్యసించితిని:-

“సారవారా! మహాదేశభూ! మహాదేశభూ! ఎంత మాట విన్నవెదను. ఎంతమాట విన్నవెదను. నాయనలారా! మీరు కూడ వింటిరాదా? నేనొక్కడనే వింటినా? ఏదోవిని మఱి యెవో యని ప్రశ్నపడితిరా? నాయనలారా! అట్లే యగునెడల నధ్యక్షవంతుఁడనుగదా! నేనొక్కడను మాత్రమే యధ్యక్షవంతుఁడనా? ఆంధ్రులందఱు యధ్యక్షవంతులేకాదా! ఆంధ్రదేశమంతయు నధ్యక్షవంతులమైనదేకా? ఆంధ్రదేశమునఁ బుట్టి, యాంధ్రమాతా పితల కుద్భవించి, యాంధ్రసంప్రదాయము లభ్యసించి, యాంధ్ర జాతీయత తత్వసంపత్తిచే నభివృద్ధినిొంది, యాంధ్రభాషలోఁ బండితులై యాంధ్రగ్రంథముల రచించి యాంధ్రభాషాదేవి కమాలాస్య లంకారములుగా నెప్పించి, యాంధ్రదేశసేవ నాచరించి తమ యంగములు ననువులు నాతల్లి పవిత్రములుగఁ జేసికొని, ప్రాణము లనుబాసి పరమపదమును జేసిన ప్రాచీనాంధ్రులందఱుకూడ నధ్యక్షవంతులు కదా? అయ్యయ్యా! అంతయధ్యక్షము పట్టునా? పట్టుదు. పట్టుదు. వింటిని - నిజముగా వింటిని - నాది ప్రామము కాదు. తాత్కాలికాన్యాయము కాదు. మీరుగూడ నాతోపాటు వింటిరి. విస్తర యేమి చెప్పులు చిల్లులుపడినా? మతిమందగించినదా? విస్తరపోవుటకాదా? గుండెలు పగిలిపోవ వింటిమి - మనస్సు మండిపోవ వింటిమి - సిగ్గుచిమిడిపోవ వింటిమి - ప్రాణములు వైకెగిరిపోవవింటిమి - నాయనలారా! “ప్రతికియండిన సుఖములు పడయవచ్చు” నని కవిచెప్పినాడే - ఇంకను జీవించియున్నందుల కిదియూపలము-ఇదియూ సుఖము. ఆహాహా! ఇంతవఱకు జీవింపకుండ నిద్రవఱకే దేహములు చాలించుకొనిపోయిన దేనియులు దివ్యభాగ్యాన్నియులు కారా? వారికిమాటలను వినియుండకపోవుటవలన వారిభాగ్య మింతంత యవనవచ్చునా? మాట యన్నమాటయూ? మాణిక్యములమూట - మా క్షిక్యములమేట - మకరందప్రవాహమూట - పవనప్రవాహముండి ప్రణవము బయలుదేరినట్లు బయలుదేరినదే. ఆహాహా ఏమని? ఏమని? మనయభ్యక్షుభగవానుని యాలాపకలాప మేది? వారు సాయించినక్రిమా క్రియేది? వారి యాస్వగవ్యధమునుండి యవతరించిన యాగమసూత్రమేది? చెప్పనా? ఆంధ్రుఁడు వచింపదగినది కాదే? చెప్పనా?

చెప్పకచెప్పనా? మనయగ్రాసనాధిపతిదేవుని కాంధ్రభాష రాదట - ఆయన యాంధ్రమున మాటలాడనే లేరట. అయ్యయ్యా! ఆంధ్రమున మాటలాడలేకపోవుట యేమి? మూలవాచకారే - సంగినంగిమాటలవారుకారే - మెమ్మె నెమ్మెయవారుకారే - ఆంధ్రయభాషాపండితాగ్రగణ్యులే - బర్హ సినిగో డే మానెనను గాఢస్థ నిత్యాది మహావక్త్రవాదమాకతా వైభవమును గలవించి, నమలి, చప్పించి, మ్రింగి, జీర్ణించుకొని రక్తమాంసములఁ గలుపుకొనినవారే. ఇది గాక డి. ఎల్ పరీక్షలోఁ గడతేటి, కాలాంబరకవచధారియై న్యాయమామూలయెదుటఁ గాకిని గ్రద్దను, గ్రద్దను గాకిని జేయఁజాలిన కర్మకర్తవ్యవాగ్దహిని మోహినికరణదత్తులే. అట్టి వాగ్దహినిగలగు వీరు ఆంధ్రమున మాటలాడ లేకపోవుటయేమి? లేకపోవుటయనగా నాకేమా బోధపడలేదు. మూపుమని కూయలేనిపిల్లి యెచ్చట నైన నుండునా? కివకలదలేని కోతిని మీ రెచ్చటనైనఁ జూచితిరా? ఈతరానికన్న యేదేదమందైననుండునా? పుట్టగానే కార్యమునలేనివిడ్డ చచ్చిన దమట కేమైన సందేహమా? ఆంధ్రదేశమునఁ బుట్టిన పశులైన ననవత్రత్రవణమున నాంధ్రమున మాటలాడుచుండగా - అయ్యయ్యా! మనుజుడే - అంతమనుజుడే - ఆంధ్ర మాతాపితలకుఁ బుట్టినవాడే - ఆంధ్రదేశీయ వాయు నీరాహారసారణ మొనర్చినవాడే - అధమాధమ మాటు సంతకముల యాదుపఱచిన నాంధ్రమున మాటలాడినవాడే - అట్టివాఁ డాంధ్రయభాష నభ్యసించినంత మాత్రమున నిష్పరాధాంధ్రమున మాటలాడలేకుండునా? ఆశ్చర్యము. అవిశ్వసనీయము. అనత్వము. ఆంధ్రమున నాతనిని మాటలాడకుండఁ జేసినది ఆశక్తికాదు. అనిష్టత - అనన్యత - అది కలాక్షురమైన మాట. మాటలాడుట కిష్టమేలే లేకపోవలయును? తెలుగుభాష యంత విక్రమమాలిన భాష లేదనియే యాంధ్రయభాషయే నమ్మకము. తెలుగు మాటలాడినవాడు విధము చెడినవాఁడు, విద్యరాసవాఁడు, గౌరవములేనివాఁడు, గతిలేనివాఁడు, తెలివి మాలినవాఁడు, విక్రమమాలినవాఁడు! ఆ. ఆ. ఆయన కట్టి యభిప్రాయ మున్నది. అట్టిమృత మున్నది అట్టి కాతున్నయెడల మాటలాడకపోవుట యేమి? అయ్యయ్యా! తెలుగుతో మాటలాడుట సిగ్గుసిగ్గు! అంతసిగ్గున కది యే మంత యకార్యకరము. రిఫ్రెష్మెంటు రూంలో గొడ్డుమాంసము తినుటయా? విస్కీత్రాగుటయా? సభలోఁ దూలిపడిపోవుటయా? అయ్యయ్యా! ఇప్పుడివి యకార్యకరణములే కావు. ఇవియే యిప్పుడు తమచూగా నిత్యవిధులగుచున్నవి. పట్టణములలో నేమి పల్లటూళ్లలో నేమి వాని వైభవమును దలచుగా వీక్షించుచున్నాము. వీని యన్నిటికంటె నాంధ్రమున మాటలాడుట సిగ్గుసిగ్గు - తప్పు-నివృత్త-అధమత-కులహీనత - స్పష్టముగా - కెప్పితిరా? అట్టి యభిప్రాయము మన యధ్యక్ష శార్వాలమునకుఁ దేరియుల దెర్పాగ్యమున దాఁపురించినది. అయితేతనే వారాంధ్రమున మాటలాడలేదు. మాటలాడినయెడల మైలపడుదుమేమా, సచేల స్నానమాచరింప వలయునేమా, యజ్ఞోపవీతవిసర్జన మొనర్పవలయునేమా, జీవప్రాయశ్చిత్తము చేయించుకోవలయునేమా యని యాయనకు భయము కాలోలు. నావెట్టియే కాని, భాషపరమావశ్యమైనవానికే ప్రాయశ్చిత్త కాండ మందు భక్తి యుండునా? అదియు లేదు ఇదియు లేదు. పుట్టుకనొసంగిన మాతృదేవతను బూజింపని వాని కగ్రజ్ఞానాజ్ఞ యాంధ్రదేశము? తండ్రిని దన్నిన తనయుడు మామగారి మొగమునకు మంగళపు టాఁతయిచ్చునా? కంతా భరణ మను నాటకములోని నబాబుగారు “తెలుగుభాష వట్టి గడ్డివాన - ఉన్ మేరననహి - తొర జీవనహి - యని, యాంధ్ర భాష నధి జీవించినారు. మాతృభాషాభిమానముచే మహామృతీయుఁ డట్లైన ననుగాక - మనవారే యట్టి యభిప్రాయములై యుండుట మార్మద్రోహము కాదా? అయ్యయ్యా! ఇట్టి మహాదురదృష్టాగ్రగణ్యము - ఇట్టి మహా ఘోరాపాపము - మహిష్కలి నెచ్చట నైనఁగలదా? అయ్యయ్యా! మనభాషయే - మకరంద చిందుబుండవ్యందన సుందరమగు మాతృభాషయే - మహానందకందశంఖోహ సందానతుండిల మగు మాతృభాషయే - కప్రతకుఁ గ్రవత, కఠినతకుఁ గఠినత - నదలునకు నదలు, విగి కి విగి - తోరునకుతోరు, నెదురెక్కున కెదురెక్కు - మందతకు మందత - ధాటికిధాటియు-నన్నివన్నెలు,నన్ని చిన్నెలు-నన్నివగులు,నన్ని నదీకులు-నన్ని కళుకులు,నన్ని బెరుకులు - నన్ని హాయిలు, నన్ని యొయ్యారములు-గలిగిన మన మాతృభాషయే - వ్యాసమునకు నుపన్యాసమునకుఁ గవిత్వమునకు గానమునకు సంపూర్ణార్థగల భాషయే-వైవారే యాభాషనుబట్టుదలతోఁ బ్రయత్నమున నభ్యసించవలసియుండగా-మనవారే దానినంత యధమాధమముగాఁ జూచుట తగునా? సరే. మీరిట్టి భాషను విరళించి వైభావ

ను బలింపినారు- ఇన్ని మాన్యము లమ్ముకొని, యంతసామ్ము వ్యయపఱచి, యిందట నాశ్రయించి, యింతటి తక్కువమంది, సంపాదించిన మీ యాంగ్లేయ భాషాసాండిత్య మేమాత్రమే కాని పట్టెదము. ఆంగ్లేయ గ్రంథము లెన్నియో వ్రాయుచున్నారు. ఆంగ్లేయోపన్యాసము లెన్నియో యిచ్చుచున్నారు. మీ కేమాత్రము భాషాసౌకర్యము కలిగినది? ఏమాత్రపు భాషాసౌలభ్యము సిద్ధించినది! గ్రంథజ్ఞాన కూత్యుండగు జన్యమాత్రాంగ్లేయునికి ఇంగ్లీషుయాడియంతలో నున్న సౌలభ్యములో సాఁబాలైన నభ్యతాబ్జ మాంగ్లేయభాష నభ్యసించిన మీకలవడినదా? సంపూర్ణమైన భాషాచ్చాగణసౌభ్యవమైనఁ బట్టుపడినదా? ఏల పట్టుపడును? వైభావ యెన్నటికిఁ బరభాషయే. మీరేవో యాంగ్లేయ గ్రంథములను వ్రాయుచున్నారని యాంగ్లేయోపన్యాసము లిచ్చుచున్నారని విశేషజ్ఞులమని యనుకొనుచున్నారకాబోలు. అయేమా యుపజ్ఞానహితములగు వ్రాత లని వాగ్దోషు లని యనుకొనుచున్నార కాబోలు. అవి పట్టితలవిటులు-చిలుక పలుకులు-కల్లకెంపులు- గాజుతాటు. అవి యన్నియు ప్రతిఫలనములు సాతాంతరములు. అవి యన్నియు మక్కికి మక్కులు వెక్కిరింపులు. వానికి స్వతంత్రత క్కీ లేదు. వెన్నెముక బలము లేదు. వానిలో బిరిజినాలిటి అనునదిలేదు. మీరెక్క యేమి? మీరెల్లవై దాఁటిపోయిన ధీమంతులకే లెక్కలేదు. సార్వభౌమ లాష్ట్ర వ్రాసి యాంగ్లేయవాగ్దహిశాధిపత్యమున కర్జుం దనిపించి కొనిన మిల్లెక్ వ్రాసిన లాటిను పద్యములు లాటికాభాషయే స్వభాషగాఁ గల దేవతాపులలో నధములగు వారు వ్రాసిన పద్యములకుఁ దీసిపోవుచున్నవని వారి పరిభోధకులే వ్రాసి నారు. మిల్లెక్ లాటిక్ వ్రాతలకంటె మీ యింగ్లీషువ్రాతలు ఘోరము! తల్లిస్త్రవ్యమతోఁగూడ నేభాష మనము త్రావుదుమో యాభాషలో నే మనమెన్నటికైనఁ గలిగవలయు మొనర్చిన యెడల నుపజ్ఞానహితమగు నుత్తమ గ్రంథమును వ్రాయఁగలము కాని పరభాషలో నెన్నడును వ్రాయలేము- పరభాషలో నెన్నడును దగ్ధాపావేర్లు మెచ్చునట్లు మాటలాడలేము. మనరాజధానిలో నున్న యొక్క-కాలేజిలో వర్నాత్మక సూపరింటెండెంటుగా సంస్కృత భాషాపండితుండగు నొక్క యాంగ్లేయుడు వచ్చియుండెను. అతఁడు “యంబ్రహ్మ వేదాంత” మున్నగు శ్లోకములను అమాం విరుమిటయతోఁ జదువుట నేనెఱుంగదును. ది వెల్మీను తెలుగు స్కూల్ అని ప్రఖ్యాతి నొందిన వ్రాసు దొర గారాంధ్రమున నేమాత్రపు బండితుల మన మెఱుంగక పోవచ్చునగాని యపుటివా తెలుగరా? ఆంగ్లేయుడు పడుపెనిమిది సంవత్సరములు సంస్కృతభాషను సంతరితీతుతో నభ్యసించెను - ఆభ్యసించినంత కాల మనవతరమననమున లాపిడి పెట్టెని - “హగంసశ్చ విమ” స్మృతమును- బాదుగు పొట్టి పలుకుచుడి పరిపాటిని మాని-సిసలైన యుచ్చారణతోఁ జదువఁగలఁజేయె పరిశీలింపుడు. ఇతఁడొకప్పుడు 24 సంవత్సరము లింగ్లీషుభాష నభ్యసించింపుడు “ఇ నెమోరియం” లో నున్న దని చెప్పించిన మూ్యాక్ మీరు కనిపట్టుఁగలరేమా? అది వానివలనఁగాదు. ఇది మీవలనఁగాదు. వానితోటి కదిచిక్కదు-మీచెదికిదియెక్కదు. పరభాషా పదములకర్థము తెలిసినంతమాత్రమునఁ బరభాషా పాండిత్యము లభించినదని ప్రమదవతుడు. భాషలోని కళను ప్రాణమును తత్త్వము వాత్మను గనిపట్టుకులయును. అది మీకసాధ్యము. తుద కిన్నియినాముల నమ్మి- యమృమెదలోని పుస్తెత్రాస లమ్మి- నంటయింటిపాత్రల నమ్మి - దై న్యపడి- వారములు చేసికొని-ముప్పి యెత్తి సంపాదించిన యాంగ్లేయభాషలోని పాండిత్యపుఁ బస యాంగులలోనికి దిగినది. ఈవిధముగా బ్రవర్తించెడి స్వభాష యిదివఱకు మీరేతఁ జూపనేరచ్చినది. మీగతి యెంత యుధయధ్యప్తమైనదో చూచుకొంటిరా? మీరు చెప్పించిన ధనములో, బడిన శ్రమములో, వినియోగపఱచిన కాలములో, బాంధినదై న్యములో, నేడ్చిన యేడ్పులలో, జరు నాలవ సంపై నకటలెరుండ మీరు దేశభాషాపండితులై యుండురు. స్వభాషను మీరు నేర్చుకొనుట కే మంతశ్రమ మున్నది? అక్షరాభ్యాసమిదియును మీరు స్వభాష నభ్యసించుచున్నారని యనుకొనవలదు. మీతల్లికడుపులో నున్నప్పుడే నేర్చుకొనుట మొదలుపెట్టెనారు. ఆమె భుజయించిన పదార్థములననుచు నాభీనాశద్వారమున మీలోఁ బ్రవేశ పెట్టుచున్నప్పుడే యాంధ్రభాష జ్ఞానమునుగూడ దానితో జోడించినది. తరతరములనుండి వంశానుక్రమముగా మీరక్షములో జీర్ణమై,మీమాంసమునకు మాంసమై,తల్లిమునకు శిల్పమై, మెదటికి మెదదై, మీతల్లియుతో నైకమైమెదిన యాంధ్ర భాషను, మీరిప్పుడు క్రొత్తగ నేర్చుకొనుట యేమి? ఉపాధ్యాయుడైన నక్కటలేకుండ గ్రంథము లూరక చదువుకొనుచు

మంత్రశాస్త్రములు

(జూలై 16 వ తేది తరువాయి)

సనాతనధర్మముని ఇప్పుడు మనవా రున్నోషించెడి ధర్మమును (అనగా హిందూమతధర్మమును) మనము పరికిలించినచో కొన్ని సాధర్యములు ప్రత్యక్షములు కాగలుగును. వేదాంతము—అనగా నుపనిషత్తత్వము ననుసరించువారు—చెప్పెడి 'సోహం'పదార్థము తాత్పర్యము 'హం' అను పదార్థముతో సాధర్యము నొందును. ఈ పదార్థమును అనగా హం అను దానిని ఆద్యంతవరప్రవీణముగా గావించినచో మధ్య (సూక్ష్మచిహ్నము-నున్న యని వ్యవహరింపబడునది) కామకళాచిహ్నము మిగిలియుండును. ఈ కామకళాచిహ్నమునే సాధకుడు సోహమిత్యాదిసాధనములద్వారా ఉపాసించుచుండును. సాధనమున శబ్దము సాధుధాతువులన నిష్కన్న మగుచున్నది. సాధుధాతువునకు సిద్ధించుటయధము. సిద్ధింపవలసిన దిచ్చట నేదియో యాండును? ముక్తి. అనగా ఈజడమగు జగత్తును జనిప్రకృతియగు సంసారయోనినుండి విమోచనము నొందించుట యని యర్థము. ప్రస్తుతపు 'సోహం' అను పదార్థములోని 'హం' అనునదిగాని వైచిత్త్యము విమోచనమును గలిగించునది. యని ఎఱుంగవలయును. ఎట్లనగా—ప్రతి ప్రాణియును పరమముఖ ప్రాప్తికై ఈ జడజగత్తునుండి ముక్తి కోరుచును. అట్టి పరమముఖప్రాప్తి సోహం సోహం - అను యందే కలుగును. ఆధ్యాత్మికదృష్టి ననుసరించి ఏదైన నొకకన్యపుత్రుని స్వస్వరూపమున నెఱుంగుట యనగా తాను ఆవస్తువున నైక్యమొందుట—(అనగా తనయత్నము నొందుట) అని యర్థము. ఈ స్వస్వరూపజ్ఞానము కేవలమును మహత్పదార్థమును నావ్యాక్రమమున సాధించుటతో పూర్తికాజాలదు. మఱియనగా—స్వస్వరూపానుసంధానమును అనుభవపూర్వకముగా పొందుకొనెడి యత్నింపవలయును. ఇదియే కర్మమార్గము. తాత్పర్యులప్రధాన లక్ష్యముగూడ నిదియే!

తాత్పర్యులప్రధానలక్ష్యము ఇప్పుడొక విధముగా తెలిసికొని. అనగా కర్మయోగి వారి ప్రధానలక్ష్యమని తెలిసికొన్నాము. ఇతరులు ఇప్పుడు అట్టికర్మ సుపాసించుటకై ఏమి చేయవలయునో విచారించవలయును. తత్పర్యాశ్రయము అనగా జ్ఞానము మును విస్తరింపజేయునట్టిది (తత్పర్యే విస్తార్యే జ్ఞానమనేనీతి తత్పర్యమ్) అని అర్థము. వ్యక్తిత్వస్థైర్యము ననుసరించి ఈశాశ్రయము విధించుక్రియలు వేదాంతజ్ఞాన ప్రచార సాధనములు అగుచున్నవని భావ మేర్పడునది. ఇట్టి సాధనములు మొత్తముమీద వైదికములు తాత్పర్యములు అని చెందు తెఱఱగులుగా చెప్పి కొని మునుముందు విమర్శనమునకు కడంగుదము. ఏల యనగా హిందూధర్మాంతరగ్రత మగు నాచారపరంపర ఈ రెండిటిమీదనే నిర్వహింపబడుచున్నది.

తత్పర్యజ్ఞమునకు సాధారణముగా శాస్త్ర మని యర్థమున చెప్పవలె. కాని ఆశబ్దమునలన ధార్మికగ్రంథములు నిర్దేశించబడువు. కాని ధార్మికగ్రంథములు అనునర్థమున దానినిగ్రహించుమేని అనేకవిధములగు ఉపాసకుల మతగ్రంథములరూపమున గ్రహించవలయును. మన యుపాసకులును వారి యాచారములును తదుపాసనలను విభిన్నములై యున్నవి. మఱియు నిందులో శైవశైవ్యవశాక్తాదు లగు నాంతరభేదములకూడ గలవు. ఒక్క ఈ అంతరభేదములు మాత్రమే కాదు. మఱల నీ యాంతర భేదములలో గూడ కొన్ని భేదములున్నవి. ఉదా:- శైవోపాసకులను గ్రహింపుడు. ఈ శైవోపాసకులలో, విష్ణుద్వైతశైవులు-కాశ్యపశైవులు-అద్వైతవాదులగు శైవులు-పాపపతులు కావాలి తులు మున్నగు సవాంతరమతములవారు నున్నారు. ఒక్కయుండుటమాత్రమే గాక వారివారి యోగ్యతలకు నుదేశములకు దగినట్లుగా వారివారికి భిన్నభిన్నములైన తత్పర్యములకూడ యుపనిషత్తులై యున్నవి. ధార్మికగ్రంథములు అని తత్పర్యజ్ఞమునకు అర్థనిర్వచనము: జేయుచుమేని మేని పేర్కొనిన మత తదవంతరమతముల గ్రంథములన్నియు నిందు సంగ్రహములు కావలసినవగును.

అట్లుగాక తాత్పర్యజ్ఞమునకు తత్పర్యాశ్రయముయొలు-అని అర్థమును నిర్వచించుమేని అప్పుడు మొత్తముమీద అనిర్వచనీయమైన ఒక అర్థమేర్పడగలదు. అప్పుడు తాత్పర్యములు అనుటతోడనే, పంచదేవతలలో ఏదోయొక దేవత సుపాసించుమతమునకు చేరువాడనిగాని విభిన్నములగు సంగ్రహములలో నేదోయొక సంగ్రహమునకును కేరి తన్నిర్వచములగు ఉపాసనలను విధులను ఆరాధించువాడనియును అర్థము కాగలదు. (నశేషము)

బోయియుండల భాషాజ్ఞానంపాదన మీకెంతసేపు? నాకాంక్షభాష రాదని నున యధ్యక్షుడు కంఠోక్తిగా బలికిరాడు. మాభాష మాకు రాదను నన్నవాక్య మాంధ్రుని నోటనుండి వెడలదగదు. ఏభాషానితోటనుండియు నంతే-ఆంధ్రదేశము పుట్టి యెంతకాలమైనదో, ఆంధ్రభాషాపుట్టి యెంతకాలమైనదో, ఇట్టి యనుభవవాక్యము నేడు బయలుపెడలినది. అనుచితమను మాట నిన్నుడేహము. పోనిండు దీనికేమి? అనుచితమను-ననందర్శనము-ననకతకము-ననేకసంవత్సరములనుండి యలవాటుపడియేయున్నాము. భాష మీకు రాదేమి? అదృష్ట! మీరే ప్రయత్నముచేసినారని రాదనుచున్నార? భాష తనంతరాను మీకు కన్పించునయె యనుకొనుచున్నార? మహామృదుగారి యొద్దకు గొండు రాకపోయినప్పుడు మహామృదుగారు కొండయొద్దకువెళ్లినారా లేదా? మీకు భాష రాకపోవుట భాషలోపమా మీలోపమా! భాషను గొంకెము దీక్షతోఁ బొందినయెడల నది రానినాచుండునా? పరిచయమంద భాష రావలయున్న నది యంతవైచిత్ర్యమన్నదా? భాషయందు మీకు నిర్ణత్యత యైనప్పుడు భాషకు మీయందభిమానముండునా? భాషాగ్రంథము మీకుం దుక్రంద నెత్తునకైన బనికి రావప్పుడు భాషాజ్ఞానము మీరలలో నెట్లుమాను? చదివినను భాష రాని వాడెవ్వడ? ఎవ్వడో, ప్రేమ మదచి యొక్కనిపే రెత్తి చెప్పుడు. భాషలోఁ బట్టి భాష నేర్చుకొని భాషరాక ప్రభుత్వ ప్రపంచాతీత పురుషుడెవ్వడో చూడము. చూచి యధాభ్యున్న స్వభాషాజ్ఞానమున కర్హుండుకాని యద్భుతాజ్ఞాన తత్త్వమే యగునెడల - ఇప్పుడెట్లు కాలమునుండి యిప్పటి వఱకున్న భాషాగ్రంథము లన్నియుం గట్ట కట్టి బంగారభాతములోఁ బాటజేయదము. మనకు రానిభాషతో మన కేమిపని? అయ్యయ్యా! రసంత కష్టమైన బడనక్కఱలేదా? నోరు మెదలువైన నక్కఱలేదా? క్రిమికల్ ప్రాసీజ రోగ్గోడ చేరె బట్టకుండనే మన యధ్యక్షుఁడోమణికి క్షేత్రాశ్రయింపదా? ట్రాన్స్ ఫర్ ఆఫ్ ప్రావర్టీ ఆఫ్ తలఁగట్టుకొని శత్రుజేనవా రే- తారాశాంతవిజయము రసంత చదురేరా? నుదా తీరును శబ్దజ్ఞానము నచ్చునే - ఊకే చచ్చున నేదైన నచ్చునా? అద్వైతమైన నచ్చినదా? కడుపు నిండుటకు నోటిలోఁ బడిన దానిని మింగ నైనవలదా? అమాత్రపుత్రమమైన బడనక్కఱలేదా? మెయిన్సుపేల్కోగ్గోడ మడతనెయిలులో మెదడు చింతకొని వాడనే - మనుచరిత్రము: నొక్క యాశ్వాసమును విలాసము కొఱకైనను బడువుటకు నీ కొవిక లేకపోయెనా? తీతికలేకపోయెనా? శక్తి లేకపోయెనా? బుద్ధిలేకపోయెనా? చంద్రబల్లి నామూలగ్రముగ నెఱుంగుదువుకాని చంద్రమతి పేరైన నెఱుంగనే! కన్పిం గ్నాము ఎవడెన్న ఆప్తవలన నీకుదపే నిండునుగాని కంకంటిచారి రామాయణములన నీమనస్సు నిండునే! జన్మిను హలోచే గారి జడ్డిమెంట్లు నొప్పుజెప్పులవు కాని జనకచక్రవర్తి ప్రపంచమునకు బోధించిననీతి నెఱుంగనే! సివిల్ ప్రాసీజ రోగ్గోడు లేకెట్లు ఎడమకై కుం గర్త యెవ్వడో యెఱుంగుదువుకాని సీతారామాంజనేయకవి యెవడో యెఱుంగనే? భారతభాగవతములను బఠించుని నీవు బారిష్టరువైననేమి- ప్రమాత్తము: దవైననేమి? ఆంధ్రుడవై యేలపుట్టితివోయి నాయనా! నీ వాంధ్రదేశమున కెందులకోయి నాయనా! నాకు బోధపడక యడుగుచున్నాను. తమింపుము. నీ నేపుస్తకములను జడున నక్కఱలేదు. దినమున కొక్కసారి పావుగంట తెఱపిచేసికొని రాత్రి భోజన మైనతరువాత నిల్లాల్లిని బిల్లలను నీచుట్టు కూచుండఁబెట్టుకొని తాంబూలచర్మణి మాచరించుచు నడుమ నడుమ నా నొక్క ఆపరేమను ముచ్చటల జెప్పుకొనుచు నాంధ్రప్రతికను జడువరాదా? నాలుగమాసము లట్లుచదువుము. నీకాంధ్రభాషాజ్ఞాన మెంతవృద్ధియగునో. తెలుగుభాషలో నేదైన పం యున్నదని నీకప్పటికి దెలిసినయెడల భాషాగ్రంథములను జడువవచ్చును. అందఱు తెలుగుమాటలాడవలసిన యిందఱులో నీవొక్కడ వింగిషుతో మాటలాడితివి! కావుకావు మని యనవలసిన కాకులన్నిటిలో నొక్కకాకి కొక్కిరోకో యని యఱచినయెడల మిగిలిన కాకులు దానిని ముక్కుతోఁ బొడిచినయెడల మానునా? మేము నీవంటి యనేకప్రకృతుల కలవాటుపడినవామను కావున సరిపోయినది కాని లేకున్న నేమి కాదనెద? ఆంగ్లేయభాష యేల చదువుకొంటి మనీ నేనధిక్షేపింపను - ఇంతకన్న నధికజ్ఞానముగూడ నీ వాభాషలో సంపాదించుము. నాకు మఱియె యిట్లుముకాని నీయాంగ్లేయభాషాజ్ఞానమెందులకో నీ తెఱుంగుదా? ఆంగ్లేయభాషయే కాదు,

ఇంక ననేకభాషలుకూడ నేర్చుకొనుము. నీవు సంపాదించిన పరభాషాజ్ఞానమంతయు నీ భాష నభివృద్ధి పఱచుటకే. నీ భాష ను భాగ్యవత్తరము ను జేయుటకే - నీభాషను బరభాషాగ్రంథ ప్రశస్తాభిప్రాయములతో వన్నె వెల్లుటకే - అంతకంటె జేతుకాదే. ఆంధ్రభాషలో ఆ-అల కంటె నవలలి యక్కఱము తెఱుంగనివాడవుకదా! ఆంధ్రుడవై యుండియు నాంధ్రభాషలో 'ఆ' యని నోరుమెదలుపలేని వాడవుకదా? నీయాంగ్లేయభాషాజ్ఞానమును దేశమున కెట్లుపర రింపజేయఁ దలచితివో చెప్పుము. నాయనా! నిన్ను గ్రంథములు వ్రాయుచుని కోరుచున్నాను నుకొంటివేమో? నీవు వ్రాయునదేమి? పార్టీలనెత్తిని పేడ- ఏగ్రంథమును నీవు వ్రాయవలదు. ఏగ్రంథము జడువవలదు. దేపటినుండియే యాంధ్రప్రతిక నామూలగ్రముగఁ జదువుచుండుము. తెఱపిలేదని సంజేహించుచుంటివా? క్లబ్బులో గంటన్నర చీట్లాటకుఁ దెఱపియుండగా, టెన్ని సుకోర్టులో రెండుగంటలు లోకాభిరామామణమునకుఁ దెఱపి యుండగా దేశభాషాప్రతికారాజమును జూచుట కొక్క యరగంట తెఱపి లేకుండునా? తెఱపి లేకపోయినయెడలఁ జేసికో.

నాయనారా! మన కింగ్లిషుమాటలతోఁ జెప్పినగాని యేయరము కూడ మనస్సున కెక్కదు. అట్టి యభ్యాసము చిర కాలమునుండి యన్వేగరంగమై యున్నది. ఆయుర్వేదవైద్యుండు పచ్చి "అయ్యా! కరివేపాకుపొడుముతోఁ బథ్యము పుచ్చుకొనుచుని నీతోఁజెప్పుగ నీకామాట నచ్చదు. నాస్సెన్ను. కరివేపాకుపొడు. మెండుల కయ్యాయని నీ వా యాయుర్వేదవైద్యు నధిక్షేపించువు. దనియాల దైవమేమో మంచివి. మిరియాల లినరే మీద ఆప్త చేయును. కరివేపాకు గాల్ బాడ ర్ కు నత్తున నిచ్చుచుని యెవడో ఎల్. ఎం. పి. మనవాడే చెప్పిన యెడల నీ కది ప్రతిజ్ఞమాణము. నాయనారా! మన మెంత లక్షాధిపతులమైనను గోటిశ్వరుల మైనను మనబ్రదుకులు ముష్టి బ్రదుకులుకాని మఱియొకటికాదు. ఈముష్టి దేవులలో నింగ్లిషు మాటలుకూడ నెందులకు? ఆయెదుపేదో మాతృభాషతోడనే యెద్దిచ మంచిది కాదా? మనయెదువు సహజముగాను సాపుగాను స్వతంత్రముగా నుండునే! ఏడుపులోఁగూడ మన కస్వతంత్ర యేమికర్మము? అందుకు! స్వస్వతంత్రులము సంపూర్ణాధికారులమెకాదా? ముష్టిబాహుజ్ఞులండు నీయింటికి వచ్చి యాయావరపుబాహుజ్ఞుడ నయ్యా యని యఱవక "బాయ్, రూంలో! నన్ను పాట్ లో రైస్ యేమైన నున్నదేమో, కై నీ కటిట్ పీయర్; థాంకుయూ ఇజ్ ఆంటిసిపేషన్" అని నీతో సంభాషించుగ నీవారనికి ముష్టి నేయుదువా? మూతి మీద నీడ్చి యొక్కటి వేయుదువా? అలాగే మనముష్టిలోని యీ యింగ్లిషుమాటలుకూడ సంత గౌరవప్రదమరే యని నిశ్చయముగా నమ్ముడు - నమ్ముడు.

నాయనారా! మీసభాకార్యక్రమము సంతయుఁ జెడఁగొట్టిని. నన్ను మీరు తమింపవలయును. మఱియెప్పుడైన నీ సభ తరుగఁ జేసికొనుండు. (అప్పుడు మీరధ్యక్షులుగా రావలయు నను కేకలు) నాయనారా! అటులే - మీ రంత యాంధ్ర భాషాభిమానముతోఁ బ్రకరించుచున్నప్పుడు నాచేతనైన నేనను నేను జేయునా? ఇంక నాల్గుమాటలుమాత్రము చెప్పుదును. ఆంధ్రభాష బాత్రిగ గానివానితోడనేకాని మీ రాంగ్లేయమున నెన్నడు మాటాడవలదు. మీరు మీమిత్రుల కుత్తరము వ్రాయునప్పుడు డియర్ ఫ్రెండ్ తో నారంభించి యున్నట్లు బ్రూలీ తోఁ బూర్తి చేయక బ్రహ్మచీ తోడ నో మహారాజశ్రీతోడనో యారంభించి, చిత్తగింపవలయునతోఁ బూర్తిచేయవలయును. ఆంధ్రభాష వచ్చినవాని కాంగ్లేయభాషతో నుత్తర మెన్నడును వ్రాయకుండు వ్రాయకుండు. ఈనయములను మీరు చేసికోఁ గలరా? (అధ్యక్షతర మేమి యను కేకలు) సనాతనముగా నచ్చు పడుతున్న యాంధ్రగ్రంథము లెల్లను విమర్శనబుద్ధితోఁ జదువుడు. తొందరపడి యధిక్షేపింపకుండు. శనివారాదివారములందు రాత్రి తప్పకుండ రెండుగంటలు పురాణపఠనమున గాలక్షేపముచేయుడు. స్వభాషాప్రతికలను జూడకుండ నావలఁ బాటజేయుడు. ఆంగ్లేయభాషాగ్రంథములు మీరు చదువుచున్నప్పుడు వానిలో మనభాష కక్కఱకునచ్చునంతము లేమియాయని తడవకదృష్టితోఁ జూచుచు వానిని మెదటిలోఁ బడిలపఱపుడు.

మీ రీ నియములు లానున్నకొని పట్టుదలతోఁ బాటించి పుట్టుకచేతనేకాక, బుద్ధిచేత, స్వభాషముచేత, యోగ్యతచేత, నాంధ్రు లని యనిపించుకొనుండు.

ఓమ శాంతి శాంతి శాంతి:

దీ యూనివర్సులు టౌబాకో కంపెనీ లిమిటెడ్) మదరాసు.

(1913-వ సంవత్సరము ఇండియన్ కంపెనీల ఆక్టు కనుసరించి స్థాపించబడినది)

మూలధనము రూ 5,00,000

వాటా 1-కి రూ 10 లు వంతున 50,000 యాభై వేల వాటాలుగా విభజించబడినవి.

వాటా 1-కి రూ 2 లు దరఖాస్తులోను రూ 2 లు మంజూరు అయినప్పుడున్న చెల్లించవలెను.

తక్కినది డైరెక్టర్లు కోరినప్పుడు దఫాకు రూ 2 ల వంతున చెల్లించవలెను. ప్రతి దఫాకు మధ్య కి నెలలకంటే తక్కువగాని వ్యవధి యుండును.

డైరెక్టరులు:

- 1 టి. ఆర్. రాం, ప్రావీణుడు, టి. ఆర్. రాం ఆంధ్ర కంపెనీ, మదరాసు.
- 2 ఎం. కె. సామి, కర్నూలు - ఏజెంట్లు, మదరాసు.
- 3 కె. టి. పులివెందుల, మెదక్ పాన్. కె. టి. విన్ను కంపెనీ, మదరాసు.
- 4 టి. ఎన్. కాళాశక్తి కాయం, చిరాపు, మదరాసు.
- 5 టి. సి. పాన్. లక్ష్మణరావు, కర్నూలు, మదరాసు.

క్యాంక్షర్లు:

- 1 ఇంజనీరు థ్యాంకి ఆఫ్ ఇండియా, మదరాసు.
- 2 నేవల థ్యాంకి ఆఫ్ ఇండియా (లిమిటెడ్) మదరాసు.
- 3 తాతా ఇండస్ట్రీయల్ థ్యాంకి (లిమిటెడ్) మదరాసు.

మానెజింగ్ డైరెక్టరు:

టి. ఆర్. రాం.

సెక్రటరీ:

ఎం. కె. సామి.

లిగలు అడ్వయిజరు:

పి. తిరువేంగడూరు మొదటియాదగారు, బి. ఏ. బి. ఎల్. హైబ్రీడ్ కలీలు, మదరాసు.

ఆడిటర్లు:

ఎల్. ఎన్. మాడర్ భూదాసు అచ్యుత నాథు, బి. కం. జి. డి. ఏ.

రిజిస్ట్రార్ ఆఫీసు:

నెం 6, జనరల్ ప్యాటెన్స్ రోడ్డు, మత్తులూరు పోస్టు - మదరాసు.

ఉద్దేశములు:

మదరాసు జనరల్ ప్యాటెన్స్ రోడ్డు "ది యూనివర్సులు టౌబాకో కంపెనీ" లాండ్రింగు కంపెనీ" అను పేరుతో జరుగుచున్న క్యాపాకూరు ప్యాపీరకరణములను, ప్రతీసంవత్సరమున విశేషములతో కచ్చితము నీగర్లు నిమిత్తము వ్యవహరించుకొని ట్యాంబాకో ధరము విశేషములపాటు కాపాడువట్లు వేరములకు మిక్కిలి నిజమగు రకముల మొదలు అతిచక్కరకముల వరకు అన్నిరకముల నీగర్లును మన వేరమున తయారు చేయించుటకై, యా రీతిగా యా వేరముననున్న యిరుట్లు ప్రాత్యాహతులగుటకు మన వేరము మిక్కిలి శ్రేష్ఠముల పొగాకు క్యాపీరములను రీతి కలుపలేములగుటకై గాను తగిన యోచనలను చేయుటకై, వేరములలోనే ప: చేయించి తక్కువధరకు మంచి రకముల నీగర్లును తయారు చేయించుటకై, సంఘమువారి ముహూర్తమున విశ్రాంతిని కార్యములను నెరవేర్చుటకై యా సంఘము ముఖ్యులగుటకై, పొగాకు తంట విషయముల క్యాపీరములను అనుభవమున గల కోరికల సహాయము మన వేరము కుర్చీ ఆమె:కా వేరముల పొగాకును నూడ పాకుచేయించుటకు సంఘమునా ముహూర్తములను, ఈ రీతిగా తయారు చేయబడిన నీగర్లు మున్నగువానిని విక్రయించుటకు కావలసిన ప్యాపీరలు స్టాంపులు తీర్చివేయ గల డిమాండ్ క్లర్ కేసులు అట్టవేయవలెనని కోరికను అన్నిరకముల అన్నిరకములను అన్ని రకములను తన ఇంకెకాలలోనే సంఘమునా వేరములలోనే వేరముల మూల ధరముతో జయించుచున్నది. కాబట్టి వేరములను అందరూ ఆసక్తిగా చేసుకుంటూ వాటాలు కొని మంజూరుమును పొందుటకు యితరములను, ఆసక్తిగావలె వాటాలు దొరకుట దుర్లభము. కాబట్టి యా కంపెనీ లాల్పాట ప్రాకుపెట్టు ముహూర్తములను విక్రయములను చెప్పుటకు మత్తులూరు పోస్టు నెం 6 జనరల్ ప్యాటెన్స్ రోడ్డున కార్యస్థానమును చూడవచ్చును. ఈ కంపెనీ కేంద్రము అనుటకు ప్రాంతము 2000 రెండువేల వాటాలుగా డైరెక్టర్లు ప్రమోక్షించి యున్నారు. దరఖాస్తు ఫార్ములు విక్రయముల కావలసినవాని చూడవలెను డైరెక్టరుగారి పేర ప్రాసెస్ లెవ్వుచున్నది.

వాటాలను విక్రయించు ఏజెంట్లకు మంచి కమిషను యివ్వబడును.

T. R. Ram Managing Director.

వైద్యరత్న పండిత

డి. గోపాలాచార్యగారి

అమృతమలరత్నం

శిరస్సును కండ్లను సర్వదా కాపాడును అన్ని విధ శిరోరోగములను బోగొట్టును పార్శ్వనొప్పులను దూరము చేయును కణితనొప్పులను నిర్మూలముచేయును వీరసరోగముల రానివ్వదు మెదడుకు బలము కలుగజేయును కర్ణరోగములను నశింపజేయును కండ్లకు చలనజేయును ఆపస్మార్మముల దూరముచేయును తలనరములకు బలమునిచ్చును శ్వాసరోగములకు హితము మూర్ఛలను బోగొట్టును తలచుందుకు బోనెయియును వెంట్రుకలను నెరయకుండజేయును వెంట్రుకలను పట్టుకుంచవలె చెంచును నెరసిన వెంట్రుకలను నలుపుజేయును యోచనజేయువారికి మిక్కిలి హితకరము మాడుపొట్టును నిర్మూలము చేయును విద్యాధులకు సర్వదా హితము చర్మరోగులకు మంచిజేయును తలమంటలను మాన్పును అధికనిద్రను తగ్గించును నిద్రలేమిని బోగొట్టును ప్ర. దీని గుణములు అనుభవజ్ఞులకు వెలును వెల బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0. ప్యాకెంకు పోస్టేజివలె త్రేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

New lines! Modern Methods!

Saraswathi Readers.

By P. Raghavendrarao Pantulu B. A., Approved by the Test Book Committee for class reading.

సరస్వతివాచక పుస్తకములు

ఎడిటెంట్ కమిటీ వారు యిదియొకమును నిమిత్తము మూడు వరుసలు వర్తమాలుంటి మూర్తి ను అనియెంటు ఇవన్నెకరగ వదిలేసి చుంటి ఆశుభమును సంపాదించిన పార్థి రాధువేదరావు పంతులు బి. ఏ., గారిచే మూడు భక్తులమీద ప్రాంతబడి తెలుగు బిల్లులలోని యెడిటెంట్ పాఠశాలకు బాంబరకు పాఠపుస్తకముగా వెళ్ళు బుట్టు కమిటీవారిచే అత్యుత్తమ కాంచబడినది.

సరస్వతివాచక పుస్తకములు			
రెండవ తరగతి	నెల	అక్షరాలు	0 8 0
మూడవ తరగతి	"	"	0 4 0
నాలుగవ తరగతి	"	"	0 5 0

1, 6, 7, 8 తరగతుల పాఠశాలలు అమ్మలో నున్నవి. బయటవారు ఈ గ్రంథిని విక్రయమున ప్రాంతవలెను:

గోదావరి బుక్కు డిపో,

రాజమండ్రి.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

(547) సమ్యక్త కేసు (1437)

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు అల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిల్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్, 292, ఎస్ వన్ థ్, ఇన్నెస్, ఆంధ్ర ప్రదేశ్ - మదరాసు.

నమ్మకము

బంగారు, వెండి రత్నములు

నగలును ఇతర వస్తువులును వాపసు యిచ్చిన ప్రమోక్షన వైకము ఇవ్వబడును

ఉమిడి-రామయ్య శెట్టి

గురుసామి శెట్టి కంపెనీ

25, చైనాబాదు రోడ్, మదరాసు.

నగలు వాణ్యముగాను ప్రాచీనోదక సరిమైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వచ్చును. తయారుచేసిన వాటిని అతిశ్రద్ధుగా ఆర్డరుమేరకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్నవారి వలన మా నమ్మకము తెలిసికొనవచ్చును.

మేలగు పాంపెక కలములు (1514)

బ్రాజ్ కలము	2-12-0	నెలకలము	205 2-8-0
కాగిత	4-8-0	"	200 2-0-0
కాగితము	6-8-0	కాగితము	2-8-0
కాగిత క్లెప్	0-18-0	కాగిత క్లెప్	0-2-0

గి. ప్రదర్శన, స్వేచ్ఛ, ట్రైలి కేసు, ముద్రాను.

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అత్యుత్తమ గ్రంథములో జరిగిన గారడీ, యోగము, పాత్రాధిపత్యము, ఇంద్రీయ ఇంద్రజాలము, మంత్రకాండము, భూతాంతము, యంత్రములు, అమోఘకాండ చిట్టచేత తమ జీవిత విశేష వివేచనములకు గలవు. ఇంకొకాడ మనుష్యుని జీవితముచేయుట, మనుష్యుని జీవితమును, తనముతో సహాధిపతిగా, శిశువులైన తలకాయాచేత మునుపానించుట, భూమిపై గలమనుష్యుల గాత్రో మనుష్యుని నికారమునా విజ్ఞులను మొదలుగిది విశిష్టములు అనేకములున్నవి. ఈ గ్రంథమును చదివిన అర్థియుతముగా మేరకే నయగలరని ప్యాకెంట్ యివ్వబడును. పీకెం 4-0-0 మాత్రము. (2113-138)

పి. ఆర్. జనార్దన్ గారియొద్ద, పింగళి, గుంటూరు జిల్లా.

DUNCAN STRATTON & Co.

డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

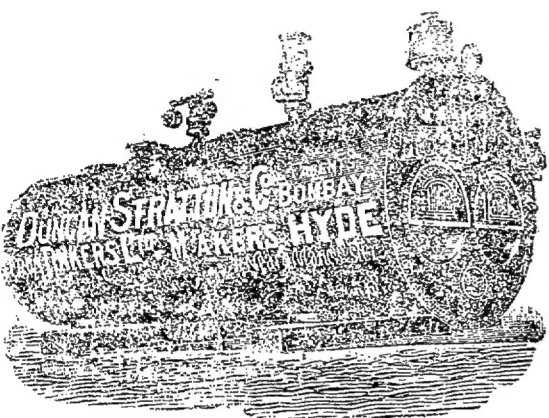
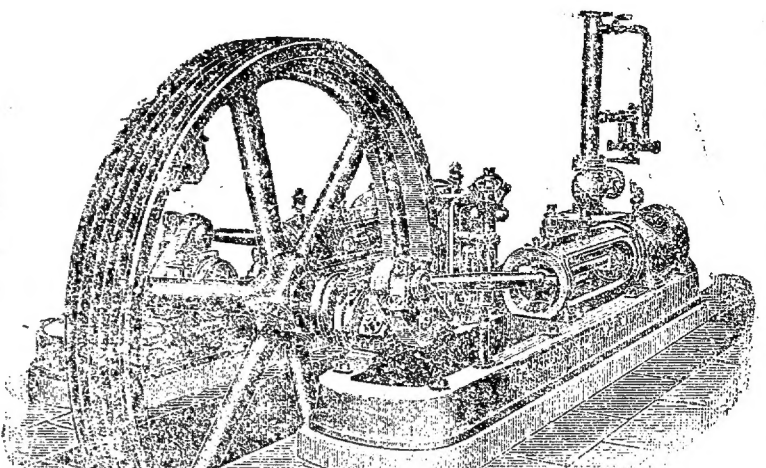
(3412)

ఎంజనీర్లు, మెషిన్ల ఇంజనీర్లు, 9 మెరయిన్ పీది, బొంబాయి.

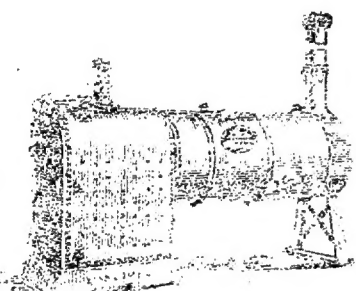
100 హార్సెల పవర్ మోటార్.

హార్సెల్ 10 అనునది
మొత్తం 24 అనునది ఇర
వదిలిన — కేరూ-మోటార్
ఇది మొత్తం 6 అనునది.
మీరు తెలుసుకోవలసి.
గ్రేట్ బ్రిటన్ లో మొదట
మీరు తెలుసుకోవలసి.
మీరు తెలుసుకోవలసి.

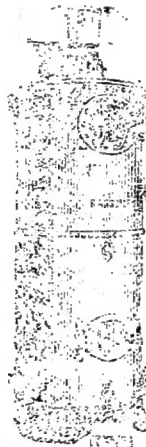

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

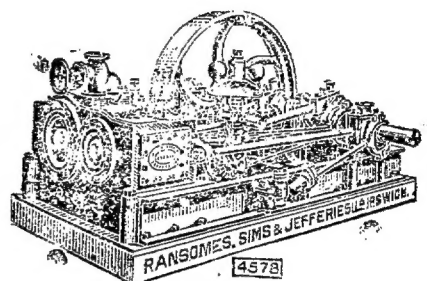

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

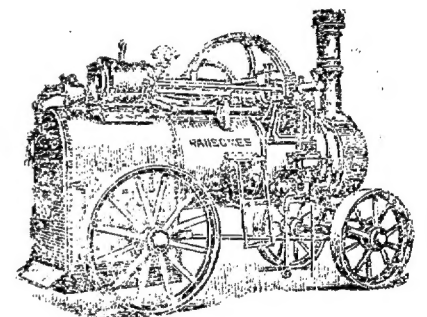
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.
మోటార్ స్టీమ్ ఇంజనీర్లు బొంబాయి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలో యుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక
తెలుగువాడ (కృష్ణానది)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టాన్ల ఇంజనీర్లు కంపెనీ ప్రాప్తిగల గారైన
మా నేపల్లి బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.
బట్ట, తైలము, కడికము, రొమ్మువడికము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు,
బొటానాలు, చిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
బట్ట, కడిక, పోట్లు, బొటానాలు, చిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.
అమృతాంజనం దీ పో, } 109, ప్రేరికోట్ల, బొంబాయి,
6, తంజావూరు పిడి, మదరాసు.

